

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ISLAMISTICKÝ TERORISMUS

Autor práce: Jakub Bára

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Doc. Dr. Ing.Štefan Danics Ph.D

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Doc. Dr. Ing. Štefanu Danicsi Ph.D, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

BÁRA, J. Islamistický terorismus : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 59 s. Vedoucí bakalářské práce : doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Klíčová slova: terorismus, islamismus, fundamentalismus, islám, džihád, atentát, Evropská unie, Europol, Eurojust

Práce vymezuje terorismus, islamistický fundamentalismus a další fenomény spjaté s islamistickým terorismem na základě obsahové analýzy odborné literatury a multidisciplinárního přístupu. Autor analyzuje ideová východiska islamistického terorismu a další jeho aspekty. Konceptualizace terorismu je přiblížena i na základě komparace s guerillovým násilím. V bakalářské práci jsou prezentovány i různé typologie terorismu, které přibližují tento fenomén z různých aspektů. Autor zároveň uvádí přehled aktuálních projevů islamistického terorismu v Evropské unii, přičemž se zaměřuje na teroristické útoky ve Francii. Nedílnou součástí je také přiblížení protiteroristické politiky Evropské unie, přičemž důležitými právními protiteroristickými nástroji jsou opatření ze strany Europolu a Eurojustu.

ABSTRACT

BÁRA, J. Islamic Terrorism : bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2018. 59s. Head of bachelor thesis: doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Key words: terrorism, islamism, fundamentalism, Islam, jihad, assassination, European Union, Europol, Eurojust

The thesis defines terrorism, Islamic fundamentalism and other phenomena related to Islamist terrorism based on content analysis of professional literature and multidisciplinary approach. The author analyzes the ideological starting points of Islamist terrorism and other aspects of it. The conceptualization of terrorism is also brought about by comparison with guerilla violence. The bachelor thesis also presents various typologies of terrorism, which bring this phenomenon closer together from different aspects. At the same time, the author gives an overview of the current manifestation of Islamist terrorism in the European Union, focusing on terrorist attacks in France. It is also an integral part of the EU's counter-terrorism policy approach, with Europol and Eurojust being important legal counter-terrorism tools.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Problematika vymezení pojmu terorismus	11
2.1 Základní pohledy na terorismus	12
2.2 Guerillová válka	12
2.3 Guerilla vs. terorismus	14
2.3.1 Společné terče guerillových jednotek a teroristů	14
2.3.2 Shrnutí	17
2.4 Pojem terorismus a jeho hlavní cíl	17
2.4.1 Definice pojmu terorismus v rámci ČR a EU	19
2.4.2 Hlavní cíl terorismu.....	21
2.4.3 Komunikační rozměr teroristických útoků.....	22
2.5 Prostředky spáchání teroristických útoků.....	23
2.5.1 Pumové atentáty	23
2.5.2 Únosy letadel a držení rukojmí	24
2.5.3 Minomety	25
2.5.4 Raketomety	25
2.6 Typologie terorismu	26
2.6.1 Státní terorismus	26
2.6.2 Nestátní terorismus.....	28
2.1 Vývoj činnosti teroristických skupin z hlediska rozsahu	29
2.1.1 Globální terorismus.....	31
2.1.2 Zdůvodňování globálního terorismu.....	31
3 Islamistický terorismus.....	32
3.1 Islamismus.....	33
3.1.1 Islamistický fundamentalismus.....	34
3.1.2 Džihád	35

3.2	Teroristická organizace Islámský stát (IS)	36
3.2.1	Propaganda IS	38
3.2.2	Teroristické útoky IS.....	39
3.2.3	Teroristické útoky IS ve Francii.....	40
4	Protiteroristické nástroje Evropské Unie	41
4.1	Typologie a charakteristika nástrojů EU	42
4.1.1	Politické nástroje.....	42
4.1.2	Právní nástroje.....	43
4.2	Europol	44
4.3	Eurojust	44
4.4	Protiteroristická opatření Evropské Unie	46
4.4.1	Základní koncepční přístupy k boji s Terorismem.....	47
4.5	Evropská bezpečnostní strategie.....	47
4.6	Prohlášení k boji proti terorismu (Madrid 2004)	49
4.7	Prohlášení Rady k útokům v Londýně (2005).....	49
4.8	Akční plán na boj proti terorismu (2006).....	50
4.9	Strategie EU pro boj proti terorismu (2005)	51
4.10	Strategie EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů.....	52
4.10.1	Návrh směrnice o boji proti terorismu (2015 – 2020).....	53
4.10.2	Akční plán EU ohledně střelných zbraní a výbušnin.....	53
	Závěr.....	55
	Seznam použitých zdrojů	59

Úvod

Islamistický terorismus je jednou z nejaktuálnějších bezpečnostních hrozeb dnešní doby. Teroristé útočí stále častěji, přičemž používají snadno dostupné prostředky. Díky navyšujícímu se počtu teroristických útoků se zprávy o terorismu stávají pravidelnou součástí života všech lidí žijících nejen na území Evropské unie ale i po celém světě. Pochopitelně každá taková zpráva informující, ať už o pokusu či o přímém provedení teroristického útoku vyvolává v každém z nás značné obavy. V dobách bipolárního rozložení světa, během studené války, byla asi největší obavou třetí světová válka nukleárního typu. K tomuto konfliktu naštěstí nedošlo, avšak další světová válka přece jen nastala, a to světová válka proti terorismu. Cílem bakalářské práce je vymezení minimální definice terorismu na základě komparace stávajících definic a odlišení terorismu od dalších forem násilí. Dále bakalářská práce obsahuje popis a analýzu charakteristických znaků islamistického terorismu, včetně jeho aktuálních projevů. V neposlední řadě přibližuje protiteroristické nástroje Evropské unie. První část bakalářské práce se věnuje problematice vymezení pojmu terorismus a představuje různé pohledy na danou problematiku. Pro minimální vymezení terorismu je důležité odlišení terorismu od projevů boje nepravidelných jednotek hybridních válek, čemuž se věnují kapitoly a podkapitoly spojené s guerillovou válkou. Další kapitoly se věnují problematice definice pojmu terorismus jako takového a představují několik příkladů, jak terorismus definují různé instituce. Následující části popisují hlavní cíle teroristických skupin, komunikační rozměr terorismu a různé prostředky spáchání atentátů. Práce současně popisuje vývoj teroristických aktivit z hlediska rozsahu a přerod v globální terorismus, který je následně popsán. Kapitola typologie terorismu rozděluje jednotlivé projevy do skupin, které se rozlišují dle jeho různých podob.

Druhá část práce se orientuje na islamistický terorismus a jeho projevy. První kapitoly této části popisují islámský fundamentalismus, jeho projevy v současném terorismu. Tato kapitola je také jakýmsi pokusem o rozlišení přístupu ke Koránu, ze strany umírněných muslimů a naopak radikálních islamistů. Dále autor popisuje teroristickou organizaci Islámský stát, která je v současnosti vnímána jako jedna z nejnebezpečnějších a neaktivnějších. Tato organizace je zde popsána od svého vzniku, přes eskalaci její moci, až po její pád. Obsahem této kapitoly je také představení její ideologie, způsobů, organizace a propagandy. Třetí část přibližuje protiteroristické nástroje a opatření Evropské unie, jejich základní typologii. Součástí je též představení jednotlivých prohlášení představitelů Unie k teroristickým útokům z let 2004 a 2005, které se staly

důležitými dokumenty pro další tvorbu protiteroristických opatření a vznik orgánů jako je Europol a Eurojust. Popsány jsou zde také jednotlivé strategie Unie pro boj s terorismem a radikalizací, v poslední části autor popisuje některé nové protiteroristické opatření Evropské Unie.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Autor představí minimální definici terorismu a islamistický terorismus jako jeho aktuální formu, která dnes představuje globální bezpečnostní hrozbu pro všechny státy a jejich občany. Na vybraných teroristických islamistických organizacích bude prezentovat aktuální projevy islamistického terorismu. V neposlední řadě popíše protiteroristické nástroje Evropské unie.

Cílem bakalářské práce je pracovní vymezení minimální definice terorismu na základě komparace definic stávajících, ale i odlišení terorismu od vybraných forem politického násilí. Popis a analýza charakteristických znaků islamistického terorismu, včetně jeho aktuálních projevů. A v neposlední řadě přiblížení protiteroristických nástrojů Evropské unie. K dosažení cílů bylo použito následujících prostředků:

- obsahová analýza odborné literatury a internetových zdrojů;
- deskripce a komparace stávajících definic terorismu a islamistického terorismu;
- využití multidisciplinárního přístupu ke konceptualizaci terorismu.

2 Problematika a vymezení pojmu terorismus

Jednotné a obecně uznávané vymezení pojmu terorismus, je záležitostí velice problematickou. Odborníci z celého světa strávili celá desetiletí snahou o jednoznačnou definici tohoto pojmu. Studie OSN na téma terorismus (Definitions of terrorism, 2001) obsahuje 1866 stran, přesto postrádá jednotné a jasné vymezení samotného pojmu terorismus. V původní verzi jedné z mnoha publikací zabývajících se danou entitou bylo uvedeno dohromady 109 odlišných definic terorismu (A. Schmid, A. Jongman. 1983. Political Terrorism. A new Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories and Literature, s 8.). Publikace pochází z roku 1983, tedy před nástupem globálního terorismu, který se obecně datuje k 11. září 2001. Dnes existuje nepřehledné množství definic terorismu. Problém jednoznačného vymezení samotného pojmu zjevně pochází z přítomnosti mnoha, často sporných, aspektů terorismu. Navíc terorismus se stále mění, přičemž se přirozeně zároveň mění i pohled na něj. Vzhledem ke skutečnosti, že existuje více druhů terorismů, bude dále třeba pracovat s více definicemi terorismu. Výklad pojmu terorismus se mění společně s institucí, která definici provádí. Při tvorbě vymezení samotného pojmu, je třeba rozlišovat jednotlivé druhy, a jednoznačně odlišit terorismus například od tzv. Guerillové války. Je nutné odlišit teroristickou organizaci či teroristu například od odbojové jednotky, partyzána, bojovníka za svobodu. Takové odlišení se v minulosti často přizpůsobovalo momentální politické a mocenské situaci v konkrétní zemi. Podle potřeby se za teroristy označovali příslušníci organizací kladoucí odpor vůči státnímu zřízení, ne zřídka totalitní diktatuře. Samotné státní zřízení může terorismus uplatňovaný vůči vlastnímu obyvatelstvu využívat jako nástroj moci (tzv. terorismus establishmentu či režimu). Definice se tedy mění v závislosti na potřebách subjektu, který samotný výklad vytváří a uplatňuje. Stejně tak se mění objektivita jakékoli diskuze na dané téma. ¹

¹ SOULEIMANOV, E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 32 – 33 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 - 4

2.1 Základní pohledy na terorismus

„Objektivita jakékoliv diskuze o terorismu je nutně poznamenána vztahem účastníků k teroristickým činům“²

Pohledy na terorismus lze rozdělit do 4 základních skupin podle postavení jednotlivých subjektů.

1. Vědečtí odborníci – Snaží se zaujmout co nejobektivnější názor. Vytváří kvalitní a intelektuální fórum k diskuzi o dané problematice. Výsledkem bývají cenné politicky neangažované závěry.
2. Vládní autority – Jejich oficiální názory předkládané tiskovými mluvčími bývají pochopitelně poznamenány vědomím toho, že mohou být kdykoli zataženi do boje teroristů, jak v roli oběti, tak v roli osoby odpovědné za řešení nastalé situace
3. Veřejnost – Dramaticky mění své názory v interakci na jednotlivé incidenty. V otevřených společnostech jsou názory veřejnosti formulovány a ovlivňovány působením masmédií.
4. Názory teroristů a jejich sympatizantů – Odrážejí víru lidí, kteří jsou přesvědčeni, že žijí v područí represivní vlády. Svě činy obhajují jako spravedlivý odpor proti státnímu terorismu, rasismu, sexismu a imperialismu. Pokoušejí se obrátit naruby základní morální základy.³

2.2 Guerillová válka

Pro uspokojivé odlišení terorismu od guerillové války, je potřeba podrobněji popsat pojem „guerilla“. Guerilla, je slovo, pocházející ze španělštiny, které v překladu znamená „malá válka“. V dnešní době řadíme guerillu mezi asymetrické způsoby boje. Samotné slovo vzniklo počátkem 19. století během Španělské války za nezávislost. Během napoleonských válek, byl na španělský trůn dosazen nový král, Napoleonův bratr Josef Bonaparte. S tímto aktem španělský lid nesouhlasil, a proto okamžitě povstal proti Francouzům. Po francouzském vpádu do Španělska, začaly útoky tzv. *guerrilleros* francouzské jednotky. Jednalo se o spontánní reakce španělského obyvatelstva na brutální praktiky, kterých se dopouštěla francouzská vojska na civilistech. Jedná se zde o menší a špatně vyzbrojené skupiny, jakési milice, které ovšem dokázali Francouzům způsobit

²SCHMID,A.P. *Encyklopedie světový terorismus* : Od starověku až po útok na USA. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 15. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10

³ SCHMID,A.P. *Encyklopedie světový terorismus* : Od starověku až po útok na USA. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 15 - 17. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10

nemalé ztráty na životech i materiálu. Výhodou pro takovéto „partyzány“ bylo především jejich odhodlání, navíc jejich akce často zapříčinily navýšení počtu podporovatelů odporu. Zjednodušeně – guerilla je zde zřejmá, jelikož jde o akce mířené proti okupační armádě. Během následujících století byl tento způsob boje praktikován nesčetněkrát. Za guerillu by se dali považovat také jednotlivé akce protifašistického odboje, kdy nevojenské jednotky páchaly škody na vojenském materiálu okupujících vojsk, nebo přímo na nepřitele. Typickým příkladem boje tohoto typu byl například atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.⁴

Tento způsob boje má kromě „materiálního účinku“ na okupanta také účinek psychologický. Napadený mnohdy nemůže s jistotou rozeznat útočníka od civilisty, nebo vytipovat cíl útoku, což způsobuje strach a snižuje morálku personálu. Příslušníci guerillových jednotek povětšinou přebývají odděleně od společnosti, v lesích, horách, skryších, zpravidla mimo města a obydlené části území. Dělí se podobně jako jednotky regulérních armád do organizovaných jednotek (četa, prapor, brigáda). Častokrát jsou podporovány postupem zahraničních armád, jako tomu bylo například během zmiňovaného španělského konfliktu, kdy guerillové jednotky často postupovali společně s britskou armádou. Odpovědí na ozbrojená hnutí odporu – tedy guerillu bývá často tzv. Okupační terorismus (barbarismus), likvidace nejen odboje, či rebelie, ale i systematická likvidace obyvatelstva za účelem zastrášení.⁵

⁴SOULEIMANOV,E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 32 – 34 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 - 4

⁵ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha : Karolinum, 2007. s 147. ISBN 978-80-246-1317-8.

2.3 Guerilla vs. Terorismus

Pro minimální vymezení pojmu terorismus, je potřeba oddělit od sebe taktiku asymetrické války guerillového typu, a činnost teroristů. Je třeba vytvořit jakousi pomyslnou dělicí čáru mezi terorismem a guerillou. Existují čtyři základní objekty, na které se zaměřují organizace, jak v případě terorismu, tak i v případě guerilly, jinak asymetrické války.

2.3.1 Společný terč guerilových jednotek a teroristů

Guerilové jednotky a teroristé mají v mnohých situacích společné terče útoků.

- Vojské cíle
- Průmyslové podniky
- Infrastruktura
- Nejvyšší političtí představitelé
- Civilní obyvatelstvo

Rozdíl tvořící pomyslnou dělicí čáru, tkví v okolnostech, za kterých k útokům dochází, ve způsobu provedení a především v cíli, kterého se aktér snaží dosáhnout.

6

Útok na vojenský cíl

O terorismus se jednoznačně nejedná, pokud útok směřuje proti okupačním složkám cizích armád. Ačkoli může být proveden zákeřným způsobem, jako je například nástražné zařízení, útok ze zálohy, sebevražedný útok, nejedná se o terorismus, pokud napadené jednotky nepůsobí na základě jasného mandátu Rady bezpečnosti OSN.

Příklad – Útoky Vietkongu na americké vojáky a vojenské cíle během války ve Vietnamu – guerilla. Vietkong používal prvky asymetrické války ke snížení počtu vojáků

⁶ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha : Karolinum, 2007. s. 148 - 15 ISBN 978-80-246-1317-8.

armády USA s cílem sjednocení rozděleného Vietnamu – zjednodušeně šlo o boj partyzánů proti pravidelné armádě.

Naopak když došlo v roce 1993 ke Rwandské genocidě, nacházeli se v zemi jednotky OSN plnící misi s názvem UNAMIR (UN Assistance Mission for Rwanda), která měla za cíl realizaci příměří během konfliktu mezi dvěma zneprátenými kmeny, Hutui a Tutsii, nebo například odminování zdejšího území. Konflikt však vyvrcholil v genocidu, kdy bylo brutálním způsobem povražděno kolem 800 000 Tutsiů. 10 belgických příslušníků jednotek OSN, kteří měli za úkol chránit rwandskou premiérku, bylo povražděno bestiálním způsobem. Poselství této vraždy bylo jednoznačné vyzvání pro stažení jednotek ze země, cílem bylo šířit strach a ohromení. Mimo to byla vražda spáchána na nebojových jednotkách. Jedná se tedy rozhodně o terorismus.⁷

Průmyslové objekty

Pokud je během okupace určitého státu ve válečném konfliktu zasažen průmyslový objekt, který má, nebo by mohl mít, strategický význam pro prosperitu okupanta, nejedná se o terorismus. Cílem je oslabení okupanta, jeho materiální ztráty a narušení výroby důležitého materiálu nebo surovin.

V případě, že útoky probíhají v době míru, jedná se jednoznačně o terorismus. Cílem v tomto případě není oslabení vlivu nebo bojeschopnosti protivníka či okupanta, nýbrž šíření strachu mezi zaměstnanci továren a oslabení hospodářské síly zasaženého státu, nebo pouhý materiální zisk.

Infrastruktura

Zasažení objektu, jako je například most, cesta, letiště, čerpací stanice, nádraží, překladiště atp., během válečného konfliktu, taktéž není aktem terorismu. Cílem je ochromení schopnosti pohybu protivníka, nebo okupanta. Pokud okupant nebo nepřítel není schopen efektivně přesouvat svá vojska či strategický materiál, zásadním způsobem se tím zhorší, nebo znemožní, jeho bojeschopnost.

⁷ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha : Karolinum, 2007. s. 150
ISBN 978-80-246-1317-8.

Jestliže jsou napadeny cíle infrastruktury v době míru, jde o šíření strachu mezi uživateli a zaměstnanci – jednoznačně se zde opět projevuje terorismus.

Nejvyšší političtí představitelé

Akce mířené proti představitelům okupační moci v době války, jsou aktem asymetrického způsobu vedení války. Příkladem může být již zmiňovaný atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Protektor byl, jak již z názvu funkce vyplývá zástupcem okupační moci na českém území (tehdy Protektorát Čechy a Morava). Nejednalo se tedy o terorismus, ale o akt boje proti okupační moci.

Protipólem je ale útok či atentát, spáchaný v době míru, na demokraticky zvoleného politika. V tom případě jde zcela jistě o terorismus. Objektem je civilista, cílem do velké míry šíření strachu a šokování.

Civilní obyvatelstvo

Pokud je jakýmkoli způsobem napadáno a zabíjeno civilní obyvatelstvo, jsou tyto ataky vždy právem nazývány terorismem. Takové činnosti nikdy nelze ospravedlnit politickými nebo jinými cíli. V posledních několika letech se stále častěji setkáváme s útoky teroristických skupin majících za cíl zanechat za sebou pokud možno maximální počet mrtvých či alespoň zraněných civilistů, a tím vyvolat strach a nedůvěru, přilákat pozornost masmédií a přinutit tak vládu určitého státu k přistoupení na vynučené podmínky.

Paradoxem zůstává fakt, že v minulosti docházelo k masovému zabíjení civilního obyvatelstva, které se neoznačuje za terorismus. V případě zvláštních situací během „totální války“ kdy dochází k záměrnému bombardování obydlených oblastí, především velkých hustě osídlených měst, cílem není dosažení vojenského vítězství, ničením a porážením armád, ale zlomení morálky obyvatelstva nepřátelského státu. V případě totální války se nerozlišuje, zda pod pumovnicí bombardéru stojí příslušník jednotek SS, civilista, stařec, žena či dítě. Cílem je „zlomit“ obyvatelstvo státu na začátku konfliktu do té míry, aby nebylo schopno následujícího odporu (bombardování Londýna 1940), nebo na konci války, čímž se celkový proces ukončení války urychlí, jelikož obyvatelstvo již poznamenané válkou je navíc demoralizováno každodenním

bombardováním měst, jako se tomu dělo v Japonsku či Německu na konci druhé světové války.⁸

2.3.2 Shrnutí

Po vyčlenění jednotlivých společných objektů činností jak teroristů, tak guerillových jednotek, a odlišení způsobu jejich zasažení, lze téměř jednoznačně odlišit guerillu od terorismu. Z výše uvedeného vyplývá, že na stejné cíle útočí odlišným způsobem a z odlišného důvodu.

Teroristé: útočí v době míru, cílů dosahují násilím na civilním obyvatelstvu a vyvoláváním strachu. Tímto způsobem si vynucují plnění vlastních zájmů.

„Terorismus si klade za cíl nikoliv fyzické vítězství nad vojenským nepřítelem na konkrétním území, nýbrž psychologický nátlak a vydírání – šíření strachu, děsu, nejistoty a hysterie.“⁹

Guerillové jednotky: Útočí v době válečného konfliktu či během okupace. Terčem je zničení materiálu či vojska nepřítele nebo okupanta za účelem vítězství v konfliktu nebo ukončení okupace.

2.4 Pojem terorismus a jeho hlavní cíl

V předchozí části bylo popsáno, co všechno se zdá býti podobné terorismu, ale co terorismem vlastně není. Následující kapitola má za úkol popsat co vlastně terorismus je, a jak se projevuje.

Pojem terorismus pochází z latinského slova *terrere*, což znamená hrozit nebo působit úzkost. Samotný překlad slova, je velice nápomocný při základní definici, která jak již bylo v předchozí kapitole uvedeno, není nikdy jednoznačná.

Díky komparaci jednotlivých projevů guerillového boje a teroristických útoků autorem práce, lze dojít k následující definici terorismu:

⁸ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha : Karolinum, 2007. s. 143 - 151 ISBN 978-80-246-1317-8.

⁹ SOULEIMANOV, E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 40. ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 - 4

„Za terorismus označujeme činnost jednotlivce, státu, nebo organizace, která hrozí, nebo provádí útoky na vojenské cíle, infrastrukturu, politické představitele, průmyslové podniky, civilní objekty nebo civilní obyvatelstvo, s cílem vzbudit strach, paniku, přilákat všeobecnou pozornost, a to za účelem splnění vlastních zájmů.“

Nejedná se ovšem o oficiální definici, jde pouze o výsledek komparace.

Po analýze více než sta existujících definic vznikla roku 1988 definice terorismu, se kterou souhlasilo 81% dotázaných vědců. Tato definice zní:

„Terorismus je metoda vzbuzování strachu prostřednictvím opakovaných násilných aktů, vykonávaných tajnými nebo polo tajnými jednotlivci, skupinami či státními orgány z idiosynkratických, kriminálních nebo politických důvodů, přičemž na rozdíl od atentátů nejsou přímo oběti násilí pravým terčem teroru. Okamžité lidské oběti násilných aktů jsou obvykle buď vybrány náhodně (příležitostné terče) z cílové veřejnosti, nebo záměrně (reprezentativní neboli symbolický terč) a slouží k předání zprávy. Komunikační procesy mezi teroristy (organizací), (ohroženou) obětí a hlavním terčem, založené na násilí a šíření strachu, jsou využívány k manipulaci hlavního terče teroru, požadavků nebo upoutání pozornosti v závislosti na tom, zda jde o zastrašování, násilné donucování nebo šíření propagandy“¹⁰

Tato velice přesná definice vyvinutá vědci je ovšem pro vládní využití příliš dlouhá. Pro využití v praxi je třeba stručnější a kratší definice. Vlády jednotlivých států se v minulosti i v současnosti pokoušeli vytvořit ideální definici terorismu. Například definice armády USA z roku 1983:

„Promyšlené použití násilí nebo hrozby násilím za účelem zisků politické nebo ideologické povahy, prováděné prostřednictvím zastrašování, násilného donucování nebo vzbuzováním obav“¹¹

Velice objektivní a aktuální definici politického terorismu představuje Emil Souleimanov: *„Víceméně systematické používání násilí či opodstatněná hrozba násilím mající za cíl vytvořit atmosféru strachu za účelem dosažení politických cílů, přičemž*

¹⁰ SCHMID, A. P. Problémy s definováním terorismu. Světový terorismus : od starověku až po útok na USA. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 12-13

¹¹ SCHMID, A. P. Problémy s definováním terorismu. Světový terorismus : od starověku až po útok na USA. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 12-13

bezprostřední oběti násilí, vesměs civilisté, respektive jejich majetek, nejsou hlavními cíli, ale slouží jako nositelé vzkazu (prostředníci v komunikaci) pro větší pospolitost, s čímž souvisí i víceméně selektivní volba cílů“.¹²

„Všeobecně odsouhlasená definice může přispět vládám k jednoznačnému stanovení, co je mezinárodní terorismus, tím, že ustaví univerzální standardy, které pomohou omezit rozdíly mezi národními právními kodexy“.¹³

2.4.1 Definice pojmu terorismus v rámci EU a ČR

Po událostech ze dne 11. 9. 2001, reagovala rada EU zveřejněním definice teroristického činu. Ke zveřejnění došlo již 27. 12. 2001. Dokument nese název: „Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem“, 2001/931/SZBP).

V tomto dokumentu je „teroristický skutek“ chápán jako soubor konkrétně vyjmenovaných činů, které svým kontextem nebo skutkovou podstatou mohou vážně ohrozit chod určitého státu nebo mezinárodní organizace. V rámci vnitrostátních právních ráďů se jedná o skutky, které byly spáchány s úmyslem:

- vážně zastrašit obyvatelstvo
- nenáležitě přimět vládu nebo mezinárodní organizaci ke konání či nekonání konkrétních kroků;
- vážně destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země či mezinárodní organizace, a to:
 - 1) útokem na lidské životy, který může zapříčinit smrt;
 - 2) útoky na psychickou integritu osob;
 - 3) únosy nebo braním rukojmí;

¹² SOULEIMANOV,E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s 46 – 33 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 - 4

¹³ SCHMID,A.P. *Encyklopedie světový terorismus* : Od starověku až po útok na USA. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 16 - 17. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10

- 4) zapříčiněním rozsáhlých destrukcí vládních nebo veřejných zařízení, dopravních systémů, infrastrukturních zařízení, pevných platforem na kontinentálním šelfu, veřejných míst nebo soukromého vlastnictví, ohrožujícími lidské životy nebo mající za následek vážné ekonomické ztráty;
 - 5) obsazením letadel, lodí nebo jiných prostředků veřejné dopravy nebo dopravy zboží;
 - 6) výrobou, držením, obstaráváním, přepravou, dodáváním nebo používáním zbraní nebo výbušnin jaderné, chemické nebo biologické povahy, stejně jako práce na výzkumu nebo vývoji těchto zbraní;
 - 7) pouštěním těchto nebezpečných látek do volného oběhu, zakládáním požárů, výbuchů nebo zapříčiňování povodní, jejichž průběh ohrožuje lidské životy;
 - 8) přerušováním nebo přerušením dodávek vody, elektřiny nebo jiných základních zdrojů, což může rovněž ohrozit lidské životy;
 - 9) výhružkami spácháním těchto skutků, zmíněných výše;
- vedením teroristické skupiny;
 - účastí v teroristické skupině, a to i ve funkci informátora, poskytovatele finanční či materiální podpory, s vědomím, že tato pomoc napomůže páchání zločinných aktivit skupiny;¹⁴

Teroristická skupina, je pro účely dokumentu definována jako strukturovaná skupina, složená z více než dvou osob, ustavená pro delší časové období a konající v rámci dělby práce kroky nutné ke spáchání teroristických činů. Nejedná se o náhodná či jednorázová spolčení. Aby byl usnadněn další postup, byl Radou EU přímo stanoven

¹⁴ Společný postoj rady, ze dne 27. prosince 2001, o použití zvláštních opatření k boji proti terorismu [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit.2018-05-31]. Dostupné z WWW:<http://www.mvcr.cz/clanek/spolecny-postoj-rady-ze-dne-27-prosince-2001-o-pouziti-zvlastnich-opatreni-k-boji-proti-terorismu.aspx>

seznam osob a organizací, které splňují uvedenou definici. Dodatkem Společného postoje je aktualizovaný seznam výše uvedených subjektů. Pro usnadnění dalšího postupu Rada EU přímo stanovila seznam organizací a osob, splňujících tuto definici.¹⁵

2.4.2 Hlavní cíl terorismu

Hlavním, neboli primárním, terčem teroristů je větší pospolitost lidí, režim, skupiny nebo celé společnosti. Cílem je změnit jejich uvažování či chování. Až sekundárním cílem jsou jednotlivci. Konkrétní jednotlivci většinou s cílem útoku nesouvisí, to je fakt, který odděluje teroristu od atentátníka, který útočí přímo na konkrétní osobu. To, co teroristé chtějí, je vyvolání pocitu strachu u velkých skupin lidí, celých společností, často nerozlišují, koho konkrétního chtějí vystrašit. Strach mají mít všichni. Klíčem k soustavnému strachu u celých společností, je nahodilost a nepravidelnost úderů. V případě, kdy teroristé neustále mění způsob útoku, čas, cíl i rozsah, získávají neustupující moment překvapení. Člověk nikdy netuší kdy, kde a jak se může stát obětí teroristického útoku. Co ale ví jistě, je fakt, že teroristický útok může přijít kdykoli a jakkoli. Díky vyvolanému strachu, je narušeno denní fungování „běžného“ občana a jeho přesčasnost. Pomocí narušení psychiky jednotlivce teroristé mohou znatelně narušit chod celého společenství. I občané, kterých se teroristický útok přímo netýká, ráno vstávají a přemýšlí, zda náhodou při jejich cestě do práce, nemůže dojít k útoku v jejich městě, v letadle, kterým poletí, nebo ve vlakové soupravě, kterou se budou přepravovat. A protože takto vystrašený občan nikdy nemůže být produktivní, následky se dotýkají fungování celého společenství. Ztráty na životech a materiální škody jsou cílem až sekundárním.¹⁶

¹⁵ . PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 367-368. ISBN 978-80-7380-611-8

¹⁶ SOULEIMANOV, E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 40 – 41 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4
SCHMID, A.P. *Encyklopedie světový terorismus* : Od starověku až po útok na USA. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 13 - 14. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10

2.4.3 Komunikační rozměr teroristických útoků

Dostatečně opodstatněná hrozba násilím je stejně významná jako násilí samotné. „*Terorismus lze v zásadě nazvat jistým, byť velmi specifickým způsobem komunikace – do určité míry je psychologickou válkou vedenou pomocí médií.*“¹⁷

Jedním z nejdůležitějších pomocníků každého teroristy, nebo teroristické skupiny, jsou média. Žádná ze škod, které jsou následkem teroristického útoku, není samoúčelná. Cílem je vždy poselství. Takové poselství se nejlépe dostane před zraky veřejnosti, pomocí veřejných médií. Cesta, kterou se dostane poselství ke svému adresátovi má 4 složky.

- 1) Odesílatel (transmitter), kterým je samotný terorista nebo teroristická organizace
- 2) Terč úderů (target), jímž jsou mrtví a ranění lidé, zničené budovy a tak podobně.
- 3) Poselství (message), patří například politickým činitelům, nebo odpovědným osobám či organizacím, které mají rozhodující funkci.
- 4) Reakce zastráňovaného (feedback) – jehož úkolem je politické vyhodnocení po zasazení úderu a následné reagování.¹⁸

Zásadou každého útoku bývá, že terč úderu nikdy nemůže být adresát poselství (což je logické, v takovém případě by nebylo komu poselství doručit.). V současné globalizované společnosti, jsou hlavním nástrojem pro tvorbu veřejného mínění veřejná média. Na místě každého teroristického útoku se pohybuje velké množství novinářů, které zachycují místo činu, často dříve než na místo dorazí záchranné složky a jednotky určené k zajištění místa činu. V současné době má navíc většina lidí v kapse telefon s fotoaparátem a videokamerou, pomocí kterého pořídí záběry přímo z místa činu a může je ihned rozeslat po sociálních sítích. Reakce společnosti v tu chvíli přichází bleskovou rychlostí, dříve než státní činitelé stihnou takové záběry cenzurovat. Příkladem mohou být záběry z teroristických útoků z 11. září 2001. Na těchto záběrech je naprosto zřetelně vidět množství velice brutálních záběrů, na kterých například lidé skáčou z oken mrakodrapu

¹⁷ SOULEIMANOV, E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 42 – 41 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4

¹⁸ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2007. s 147 . ISBN 978-80-246-1317-8.

a volí tím rychlejší smrt, než jakou by bylo uhoření uvnitř objektu. Takové záběry okamžitě obletěly celý svět a šokují dodnes. Aby reakce médií a společnosti, byla co nejsilnější a nejrozsáhlejší, musí být zasažen co největší počet lidí a co nejbrutálněji.¹⁹

2.5 Prostředky spáchání teroristických útoků

Teroristické útoky se vzájemně liší zejména způsobem provedení a použitými prostředky. Tato kapitola popisuje ty nejčastěji používané prostředky.

2.5.1 Pumové atentáty

Bomba je většinou teroristických organizací považována za vhodný prostředek spáchání teroristického atentátu. Lze ji využít jak v malém měřítku jako provokativní, ale i jako smrtící past, tak i ve velkém pro dramatické akce, které mají upoutat pozornost celosvětových médií. Výhodou bomby je její použitelnost malou skupinou teroristů nebo jednotlivcem, přičemž ale dokáže zlikvidovat velké množství cílů. Terorista je po útoku schopen zcela nepozorovaně uniknout z místa atentátu. Další výhodou takového prostředku je minimalizace vlastních ztrát, a to i v případě sebevražedných atentátů, kdy zpravidla zahyne pouze jeden terorista. Při vhodně zvolené strategii tedy lze dospět k politickým ziskům za minimálních ztrát. Z toho důvodu jsou pumové útoky v oblibě u teroristických organizací z celého světa. Komponenty pro výrobu bomb teroristé získávají různými způsoby. V případě vládou podporovaných teroristických skupin je zprostředkovatelem materiálu přímo příslušná vláda, která je schopna poskytnout velice sofistikovaná zařízení. Státy sponzorující terorismus mohou zásobovat teroristické skupiny zbraněmi a materiálem potřebným k výrobě bomb pomocí mezinárodních zásilek. Dalším způsobem, jak získat potřebné komponenty, jsou krádeže ve vojenských či civilních skladech, dolech lomech atp. K výrobě nástrah se používají také běžně dostupné materiály, jako jsou umělá hnojiva, nafta nebo herbicidy. Jednotlivé prvky pro výrobu bomb bývají mnohdy levné a snadno dostupné v běžných obchodech. Dopisové a balíčkové bomby patří mezi ty nejmenší zařízení. Dopisové bomby se v minulosti používali k likvidaci konkrétních lidí, avšak často zasáhli jinou osobu, než teroristé chtěli, například v ruce doručovatele, nepatří mezi spolehlivé. Balíčkové bomby jsou většinou zamaskovány jako nenápadně vypadající předměty. Využívají je téměř všechny teroristické organizace. Balíčková bomba bývá nenápadně odložena například v odpadkovém koši, telefonní budce, nebo pod lavičkou ideálně na přelidněném místě,

¹⁹ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha : Karolinum, 2007. s 147 - 148 . ISBN 978-80-246-1317-8.

jako je frekventovaná ulice, náměstí či trh, kde jednorázově zraní nebo zabije velké množství kolemjdoucích lidí. Nenápadně vyhlížející balíčkovou bombou lze ohrozit cestující hromadné dopravy zabalením do zavazadla a umístěním do zavazadlového prostoru autobusu, letadla nebo jiného dopravního prostředku. Oblíbenou technikou využití bomby, je jejich umístění v osobním nebo nákladním automobilu. Takové bomby jsou špatně dohledatelné a často působí obrovské škody. Výbušnina se dá ukrýt v dopravním prostředku či budově využívané konkrétní cílovou osobou, určené k likvidaci. Bombu může odpálit také terorista sebevrah, který se na místo útoku dostane buďto pěšky, nebo pomocí dopravního prostředku, nejčastěji automobilu či nákladního automobilu, který sám o sobě způsobí škody, načež následuje výbuch. Některé bomby jsou doplněny o předměty, jako jsou kousky kovů, hřebíky, střepy a jiné ostré předměty, které působí jako střepiny a zvyšují tím účinek exploze. Odpálení bomby může být uskutečněno pomocí časové rozbušky nebo na dálku pomocí telefonu, výjimkou nebývá ani odpálení sešlápnutím nástrahy, nebo aktivace otevřením dveří či nastartováním motoru.²⁰

2.5.2 Únosy letadel a držení rukojmí

Únosy a držení lidí jako rukojmí, je metoda používaná teroristy a nejrůznějšími kriminálními živly po celá staletí. K únosům politicky významných osob docházelo již ve starém Římě. Únosy letadel s pasažéry se začínají objevovat v 60. letech, kdy zároveň přichází období mezinárodního terorismu. Jako rukojmí berou teroristé řadové cestující i posádku. Konkrétní let promyšleně zvolených aerolinek s cestujícími převážně stejné národnosti může sloužit jako ideální terč pro vydírání konkrétní vlády. Po zmocnění se letadla teroristé vyhrožují smrtí, zraněním nebo prodloužením zajetí cestujících. Cílem je přinucení třetí, tedy vydírané strany ke splnění podmínek kladených teroristy. Vážnost výhrůžek vždy záleží na odhodlanosti teroristů k naplnění výhrůžek. V letech 1962 – 72 došlo po celém světě ke 2861 únosům letadel. Světové vlády proto zahájili významné kroky ke zdokonalení bezpečnosti letecké dopravy. Například na letištích v USA jsou od roku 1973 všichni cestující povinni projít detektorem kovů. Tato účinná metoda je dnes použita na většině mezinárodních letišť. Bezpečnostní opatření byla ve velkém měřítku zpřísněna po útocích 11. 9. 2001. Častou technikou teroristických útoků, je zadržování rukojmí, a to nejen v letadlech. Rukojmí mohou být drženi na neznámém (tajném) místě, což je pro teroristy velice výhodné. V takových případech mají teroristé

²⁰ SOMMERVILLE, D. Pumové atentáty. Světový terorismus : od starověku až po útok na USA. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 212-215. ISBN 80-7237-340-4.

více času, bezpečí a pohyblivost. Bezpečnostní složky nemají příliš možností k zásahům. Držení rukojmí na známém nebo veřejném místě, jako je třeba veřejná budova, velvyslanectví nebo veřejný dopravní prostředek je pro teroristy méně výhodným, jelikož je tím omezena nebo úplně znemožněna jejich pohyblivost.²¹

2.5.3 Minomety

Minomety jsou poměrně často využívanou zbraní teroristických organizací. Některé druhy jsou schopné střílet na dlouhé vzdálenosti s velkou přesností, jiné pouze na krátké vzdálenosti s přesností mizivou.

Konvenční (továrně vyráběné) minomety jsou teroristy buď ukradeny, nebo poskytnuty sponzorskými státy. Útoky konvenčními minomety bývají účinnější díky lepšímu dostřelu a přesnosti. Poškodí také obrněné cíle. Díky střelbě na velkou vzdálenost mají teroristé lepší příležitost k útěku.

Nekonvenční, po domácku vyrobené minomety jsou používány častěji, protože jejich výroba není příliš složitá, jsou tedy pro teroristy přístupnější. Vyrábí se jak velké, určené k montáži na auta, nebo malé a přenosné. Nevýhodou takových „na koleni“ vyrobených minometů je nepřesnost a krátký dostřel. Špatně smontovaný minomet je často smrtící pro samotného střelce.²²

2.5.4 Raketomety

Nejčastěji používaným raketometem je sovětský RPG7 určený k likvidaci pancéřovaných cílů. Jeho výhodou je jeho velké rozšíření po mnoha zemích světa, nízká cena a snadná obsluha. Nevýhodou je zhoršená přesnost – jde o neřízenou střelu. Teroristé používají i řízené střely jako je M72. 750 Law, které jsou lehké a snadno přenosné. Některé z teroristických organizací využívají těžkých naváděných raket, jako je například raketa MILAN, která dokáže zasáhnout svůj cíl až na vzdálenost 1400 metrů. Její nevýhodou je ovšem vysoká hmotnost a složitá obsluha. Teroristická organizace Hizballáh používala několika hlavňové raketomety, někdy nazvané Kat'uška, připevněné na korby nákladních pickupů ke střelbě v blízkosti Izraelských hranic. Několika

²¹RANSTORP, M. Únosy letadel a únosy lidí. Světový terorismus : od starověku až po útok na USA. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 216-223. ISBN 80-7237-340-4

²²GURR, J., *Encyklopedie světový terorismus : Od starověku až po útok na USA*. Rakety, minomety a řízené střely. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 228. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10

teroristickým složkám se podařilo získat a použít také řízené rakety země – vzduch, tzv. SAM.²³

2.6 Typologie terorismu

Jelikož existuje mnoho aktérů, způsobů provedení a situací, za kterých k teroristickým aktivitám dochází, je třeba terorismus rozdělovat do několika skupin a podskupin. Terorismus lze dělit: 1 – dle účelu, důvodu spáchání, 2 – dle aktéra, 3 – dle použitých prostředků.

Dále na:

- 1) kriminální terorismus – terorismus použitý pro získání materiálních výhod.
- 2) psychopatologický – cílem je uspokojení vlastního psychického uspokojení
- 3) Politický terorismus – v současnosti nejčastější, dělí se dle aktérů do dalších skupin.²⁴

2.6.1 Státní terorismus

Velmi problematickou kategorií je státní terorismus, který je možné členit na:

1) Represivní – cílem je udržení režimu, oslabení oponentů, nebo opozice, v případě okupace udržení strachu na okupovaném území. Represivní terorismus státu lze rozdělit na dva druhy.

Okupační nebo válečný tzv. Barbarismus

Aktivity uplatňované agresorem či okupantem, které mají za cíl potlačení vzpour, nebo hnutí odporu na okupovaném území, často má za cíl zastrašení obyvatelstva. Obyvatelstvo se v tomto případě má bát represe ze strany okupanta v případě spolupráce s odbojovými skupinami nebo jejich podpory. Příkladem může být tzv. Heydrichiáda, během které bylo popraveno tisíce civilních obyvatel Protektorátu Čechy a Morava a

²³ GURR, J., *Encyklopedie světový terorismus : Od starověku až po útok na USA*. Rakety, minomety a řízené střely. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 228 - 229. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10

²⁴ SOULEIMANOV, E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 35 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4

několik vesnic bylo vyhlazeno a srovnáno se zemí. Cílem okupačního terorismu je také likvidace místního odboje nebo vzpour.²⁵

Terorismus režimu

Terorismus namířený proti „domácí“ opozici, nebo odpůrcům režimu, prováděný státem či režimem, často probíhá prostřednictvím státních složek. Příklad - Během Velké francouzské revoluce došlo k takzvanému Jakobínskému teroru období vlády revoluční frakce Jakobínů, kdy denně docházelo k popravám skutečných i domnělých nepřátel revoluce. V čele frakce Jakobínů stál Maximilien Robespierre a Georges Danton. Popraveno bylo až 35 000 Francouzů. Cílem tak velkého množství občanů bylo udržení permanentního strachu, který měl zastrašit obyvatelstvo před případnými politickými převraty. V tomto období se prvně setkáváme s pojmem terorismus (spjatý s režimem)²⁶

2) Subversivní, rozvratný, podvratný – Terorismus realizovaný státem, na území druhého státu. Subversivní terorismus lze rozdělit na dva druhy:

Terorismus realizovaný státem

Stát vysílá vlastní speciální jednotky na území jiného státu za účelem likvidace skupin nebo jednotlivců jednajících mimo jeho zájem. Za terorismus realizovaný státem lze považovat irácké bombardování Izraele raketami SCUD dne 18. 1. 1991. Irácká armáda odpálila 8 taktických raket SCUD na Izraelský Tel Aviv a Haifu. Irák v té době nebyl ve válce s Izraelem, který byl neutrálním státem. Cílem bombardování měst bylo vyburcování Izraele k odvetnému útoku proti Iráku. Takový útok měl rozbít mezinárodní koalici stojící proti Iráku ve Válce v zálivu.

²⁵ SOULEIMANOV,E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 37 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4

²⁶ SOULEIMANOV,E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 40 – 41 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4

Terorismus sponzorovaný státem

Teroristické aktivity třetího aktéra či aktérů sponzorované státem, namířené proti občanům jiných států (vládě, skupinám atd.)

Stát, který podporuje terorismus v jiné zemi, se nazývá „stát podporující terorismus“. Taková podpora může mít více podob, jako je například poskytování finanční podpory, základen, válečných poradců, výstroje, zbraní nebo přímo výcvik teroristických jednotek. Podporující stát, realizuje svůj zájem na území druhého státu, za pomoci místních opozičních skupin, které již jsou teroristické, nebo se jimi díky podpoře stanou.²⁷

2.6.2 Nestátní terorismus

Nestátní terorismus, je činností teroristických jednotek nebo jednotlivců nespádajících pod vládu žádného státu. Tento druh terorismu dělíme opět do dvou základních druhů

a) Represivní – teroristické praktiky uplatňované k potlačení vnitřních konfliktů, bývá praktikován teroristy na teroristech samotných. Například v případech kdy je potřeba odstranit nepohodlného člena teroristické skupiny.²⁸

b) Subversivní (rozvratný) - Nestátní politický terorismus je v současnosti nejčastější podobou terorismu. Jeho aktéři mají za cíl změny současného systému, buďto absolutní, nebo částečné. Proto se nestátní politický terorismus dělí do dvou skupin:

1) Revoluční – cílem revolučního terorismu je absolutní změna stávajícího systému. Revoluční terorismus rozdělujeme na: a) Ultralevicový, Ultrapravicový, Anarchistický a Náboženský

2) Subrevoluční – cílem je částečná změna stávajícího systému. Rozdělujeme na: Ultralevicový, Etnicko - separatistický, jednopoložkový či monotematický, vigilantistický, a opět náboženský.

²⁷ SOULEIMANOV,E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 38 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4

²⁸ SOULEIMANOV,E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 37 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4

Ultralevicový nebo ultrapravicový terorismus je spojen především s buďto levicovým, nebo pravicovým extremismem a extremistickými skupinami. Protože intenzita požadavků na změny ve společnosti se mohou lišit, uvádí se u obou skupin, jak v subrevoluční tak i v revoluční.

Anarchistický terorismus - anarchoterorismus, který předpokládá vytvoření atmosféry strachu mezi vládnoucí třídou (jejíž představitelé budou v konkrétních akcích likvidováni) a současně propaguje myšlenky anarchismu mezi utlačovanými, kterým ukáže slabost vládců a podnítlí lidovou revoluci „propaganda činem“)

Etnicko - separatistický – terorismus zaměřený proti určitému etniku, cílem je likvidace etnika, jeho přemístění nebo zastrášení.

Vigilantistický – Skupina nebo jednotlivec, páchá teroristické aktivity za účelem „udržení práva a pořádku“. Často tvrdí, že zajišťují zájmy, které stát není schopen zajistit. Bere tzv. „spravedlnost do vlastních rukou“.

Terorismus monotematický („single – issue“) - Jednotlivec či skupina má za cíl jednotlivé změny v systému, jakou jsou například registrovaná partnerství či potraty.²⁹

2.7 Vývoj činnosti teroristických skupin z hlediska rozsahu

Během posledních čtyř desetiletí došlo k vývoji rozsahu teroristických aktivit, které lze rozdělit do tří hlavních vývojových forem.

- 1) Národní terorismus
- 2) Mezinárodní terorismus
- 3) Globální terorismus³⁰

²⁹ SOULEIMANOV, E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 32 – 36 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 - 4

³⁰ EICHLER, J. Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelstvo [online]. Praha : Institut ochrany obyvatelstva, 2013 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>>

Národní terorismus

Forma národního terorismu, se vyznačuje především teroristickými aktivitami, majícími za cíl změny uvnitř státu. Zpravidla nepředstavuje přímé ohrožení pro zahraničí. Teroristům jde zpravidla o změny ve vnitřní politice. Tato forma se vyznačovala dvěma hlavními rysy. Prvním z nich bylo tzv. cílené zabíjení: útočilo se na politiky, vysoké vojenské nebo policejní velitele, ale neútočilo se na civilní obyvatelstvo. Druhý hlavní rys národního terorismu uplatňovala hlavně španělská ETA: dopředu zavolala, že na nádraží nebo v supermarketu je nálož, a že je třeba daný prostor vyklidit. Cílem této etapy bylo přivolat pozornost, ale nešlo o zabíjení civilního obyvatelstva.³¹

Mezinárodní terorismus

Útoky mezinárodního terorismu přesahují státní hranice státu, ze kterého teroristická organizace pochází. Cílem je vynucování změn v zahraniční politice státu. Napadený má změnit své zájmy v zahraniční politice, nebo je naprosto přestat prosazovat. Mezinárodní terorismus lze uskutečňovat ve velkém měřítku díky několika důležitým faktorům. Jedním z nich je mezinárodní letecká doprava. V případě únosu dopravního letadla s velkým množstvím lidí na palubě se dostává do rukou velice účinný nástroj k vydírání vysokých státních činitelů. Pokud jsou v sázce životy několika desítek lidí, je působení (vydírání) velice silné a účinné, a každý politik je tak nucen velmi dobře si rozmyslet své následující kroky. Druhým důležitým faktorem je mediální zachycení únosů a teroristických útoků (viz kapitola Komunikační rozměr)³²

³¹ EICHLER, J. Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelstvo [online]. Praha : Institut ochrany obyvatelstva, 2013 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>>

³² EICHLER, J. Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelstvo [online]. Praha : Institut ochrany obyvatelstva, 2013 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>>

2.7.1 Globální terorismus

Nejaktuálnější formou terorismu je globální terorismus. Příchod globálního terorismu se všeobecně datuje k 11.9 2001, kdy došlo k útokům na Světové obchodní centrum v New Yorku a Pentagon. Jednorázově zde bylo zabito téměř 3000 civilistů. Globální terorismus se vyznačuje především vysokým počtem obětí. Globálním rozměrem se rozumí zasažení celosvětové globální politiky a celosvětových médií. Útok má za cíl zkontaktovat celou globalizovanou společnost, a zasáhnout činitele a faktory ovlivňující globalizaci. Tím se globální terorismus odlišuje od mezinárodního terorismu. Nezasahuje svou činností pouze jeden stát, ale celou globalizovanou společnost. Proto je cílem zabití co největšího počtu lidí co nejbrutálnějším způsobem, tím vytvořit silnou atmosféru strachu a rozložit vytypovanou společnost.³³

2.7.2 Zdůvodňování globálního terorismu

Pro zdůvodňování svých činností využívají globální teroristé stinné stránky procesu globalizace, které se projevují jako jakási křivda vyspělejších států, které se stávají jejich cíli.

Tyto stránky se projevují ve třech rovinách 1) Kulturní, 2) Ekonomické, 3) Náboženské

1) Proti kulturní globalizaci se „brání“ především teroristé ze zemí rozvojových a islámských. Jejich cílem je ochránit vlastní kulturu před vlivem především západní kultury, jejíž hodnoty a zvyklosti pronikají čím dál hlouběji do těch tradičních, čímž hrozí ztráta vlastní národní kulturní identity. Tito teroristé zahájili boj za uchránění své jedinečnosti, proti hlavním dvěma nepřítelům – vzdálený nepřítel – jímž je Západ (především USA) jako zdroj negativních kulturních hodnot a blízký nepřítel, kterým jsou „odpadlické státy“ islámského světa, jako jsou například Saudská Arábie, Jordánsko, Egypt a Pákistán.

2) Ekonomická rovina je pro globální teroristy důvodem kvůli nerovnoměrnému ekonomickému vývoji způsobenému globalizací, kdy stojí na jakési periférii světových ekonomik. Za takové periférie zde označujeme rozvojové země a některé islámské země, které jsou ekonomicky méně vyspělé než bohatý Západ. Hromadí se zde pocity křivdy a extrémistické názory, které jsou živnou půdou pro vznik

³³ SOULEIMANOV, E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 46 – 49 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 - 4

teroristických organizací. Samotní občané takových států jsou mnohem náchylnější k případnému připojení k terorismu.

3) Náboženská rovina se v dnešní době projevuje především soudobým džihádem, který je vysvětlován, jako nezbytná reakce muslimského světa na domnělý duchovní útlak ze strany Západu který do islámského světa vnáší svůj morální a hodnotový úpadek. O náboženském terorismu více v kapitole Náboženský terorismus. (fundamentalismus)³⁴

3 Islamistický terorismus

Následující kapitoly pojednávají o konkrétním druhu náboženského terorismu, tedy o islamistickém terorismu, který je v současnosti jeho nejčastějším projevem.

V současné době, islámské náboženství nabývá na důležitosti a získává stále silnější pozice ve světě. Náboženství se také rozšiřuje územně, v Africe, Asii a v současnosti hlavně v Evropě. Roste počet konvertujících k islámské víře z řad původních obyvatel EU. Islamistický terorismus je lákadlem pro mladé lidi, kteří v něm nalézají příležitost k seberealizaci a k pomstě. Velké části muslimských komunit považují teroristy za hrdiny a mučedníky, rodiny sebevražděných teroristů jsou finančně podporovány arabskými fondy. Podpora teroristů nejen ze strany muslimských komunit v islámských zemích, ale i v EU je velkým problémem. Islamističtí teroristé dobře ovládají techniku jak zneužít demokratického a liberálního zřízení EU pro své potřeby.

Charakteristické znaky islamistického terorismu jsou:

- a) Projevy nenávisti vůči západním hodnotám
- b) Reflexe islámského světa na často necitlivé jednání - především ze strany USA.
- c) Nenávist vůči židům a Izraeli

Faktory určující islamistický terorismus jako globální hrozbu 21. století.

1. Teritoriální rozšiřování islámu
2. Růst počtu vyznavačů islámu

³⁴ EICHLER, J. Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelstvo [online]. Praha : Institut ochrany obyvatelstva, 2013 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>>

3. Silná náboženská motivace útoků
4. Ekonomická síla teroristických organizací pocházející z nelegální činnosti
5. Uzavřenost islámské komunity
6. Konvertování
7. Medializace terorismu
8. Decentralizace teroristických uskupení

Současní islamističtí teroristé mají za cíl především přeměnit svět ve svět islamistický. Cílem je vytvořit jakýsi „superstát“ – islamistický chalífát uplatňující právo Šaría.³⁵

3.1 Islamismus

Islamismus je v současné době velmi často používaný pojem, který postrádá jednoznačné vymezení, podobně jako terorismus. Nejčastěji je vykládán dle následujících forem

- Forma výraznějšího prolínání islámského náboženství s politikou tzv. politický islám
- Forma ultrakonzervativního pojetí islámu – viz Islamistický fundamentalismus
- Šíření islamismu teroristickými metodami
- Islamismus jako politická ideologie, zařaditelná mezi komunismus, liberalismus konzervatismus atp.

Pojem islamismus nemusí být nutně spojován s násilím nebo terorismem - ačkoli v častých případech je toto označení patřičné. Pro správné použití slova islamismus je tedy potřeba rozlišovat umírněný a radikální islamismus.

Umírněný islamismus - může usilovat o propojení náboženských islámských zvyklostí a pravidel s realitou dnešní doby tedy západnímu způsobu života, který se díky globalizaci celosvětově rozšířil a demokracií.

Radikální islamismus – ultrakonzervativní puritánské, pietistické skupiny, které nemají politický charakter. V jiném případě dokonce skupiny, které usilují o nastolení teokracie v muslimských společnostech – tedy chalífátu. Takové radikální uskupení

³⁵ PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 358-360. ISBN 978-80-7380-611-8.

dosahují cílů mnohdy pomocí džihadismu a teroristických praktik. Násilí praktikují proti jinak smýšlejícím muslimům, cizincům, obyvatelům západu a židům.³⁶

3.1.1 Islamistický fundamentalismus

„Fundamentalismus je pojem označující zásadní setrvávání na základních principech. Pojem pochází z latiny, fundamentum znamená právě základ. Označení fundamentalismus se používá nejčastěji v oblasti náboženství, kde jsou takto pojmenovány směry, které trvají na doslovném výkladu zásadních dokumentů a knih a také na přesném využití těchto výkladů v praktickém životě.“

Islamistický fundamentalismus, je základní ideologií islamistických teroristů. Proto je pro porozumění této formě terorismu nutné porozumět fundamentalismu a základu ideologie teroristů – džihádu. V současnosti se nejen v Evropě projevuje tzv. islámofobie, spojená s předsudky a obavami z islámu a muslimům obecně. Takový vývoj by mohl být velice nebezpečný pro mezilidské soužití v kterémkoli státě. Je tedy nutné oddělit náboženství od terorismu.

Vznik fundamentalismu v islámských zemích měl poměrně dlouhodobý vývoj, který byl vyvolán několika vlivy na místní společnost. Konkrétně post kolonialismem, sekularizací a globalizací.

Vliv post kolonialismu je zapříčiněn faktem, že většina zemí tzv. Blízkého východu byla dříve koloniemi evropských mocností. Koloniální vláda často potlačovala domorodé kultury, což vedlo k postupné ztrátě jakési kolektivní „národní“ identity obyvatelstva. Fundamentalismus v těchto případech nabízí náhradu v podobě náboženské jednoty. Příkladem může být islámská revoluce v Iránu z konce 70. let, kdy byl svržen sekulární vládce státu. Novou vládu nastolila nejsilnější islamisticky fundamentální revoluční frakce, vedená ajatolláhem Ruholláhem Chomejním, která moderní fungující stát přeměnila na teokratickou „islámskou republiku“. K fundamentalizaci v nemalé míře přispívá negramotnost obyvatelstva.

Sekularizace podpořila ústup tradičního náboženství a hodnot světským přístupům ke všednímu životu obyvatel a vedení státu. Islamistický fundamentalismus je

³⁶ ČEJKA, M. Encyklopedie blízkovýchodního terorismu. 1. vyd., , Barrister & Principal, 2016. s. . ISBN 978-80-7380-611-8.

zde morálním protestem proti dekadenci a pokrytectví. Snaží se obnovit starý „řád“ a propojit „světské s božským“. ³⁷

3.1.2 Džihád

Součástí islámu je silný politický prvek. Současní islamističtí fundamentalisté vycházejí z výkladu džihádu, který vznikl ve středověku. Tento výklad popisuje džihád jako válku proti nemuslimským zemím. Sunitští fundamentalisté přijali tento výklad pro ospravedlnění teroristických útoků v Evropě, Izraeli a spojených státech. Náboženství se zde stává nástrojem ospravedlnění masakru. Podle současných odborníků je tento způsob výkladu koránu zcela zcestný. Islamističtí zástupci násilí a nátlaku ve jménu víry zpravidla nedisponují příliš valnou znalostí koránu. Jednotlivé zneužívané verše jsou vytrhávány z celkového kontextu, což v mnoha případech převrací jejich význam. Výklad těchto tzv. „ulamů“ podporuje čistě účelové využití veršů koránu. *„Jejich porozumění je většinou omezeno na formality, jejich cíle stojí v popředí. Nepohne s nimi soucit, ale touho po odplatě. Neusilují o to splnit požadavky koránu: totiž získat vlastnosti Boží a pěstovat trpělivost, osvědčit se jako moudří učitelé neznalých a praktikovat ctnosti jako odpuštění, schovívavost nebo nestrannou spravedlnost. Jediné co neúspěšně stále znovu požadují je aplikace násilí.“*³⁸

Džihád je významný, nejednoznačně interpretovaný pojem, který vyjadřuje „boj“ a závazek v duši všech muslimů. Výkladů tohoto pojmu je mnoho. Některé umírněné ho popisují jako jakýsi soubor pravidel vedení života muslima, dle pravidel koránu. Jiné radikální výklady džihád popisují jako „svatou válku vedenou proti nevěřícím“.

Korán se zmiňuje o džihádu tří druhů.

1. Malý džihád (džihád saghir), který představuje ochranu vlastního života, svobody vyznání a společenskou svobodu v nezbytném případě se zbraní v rukou. – Tento džihád bývá často zneužíván teroristy.
2. Střední džihád (džihád kabir) – Šíření koránu slovem i písmem

³⁷ HEYWOOD, A. *Politické ideologie*. 4. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s 280- 281. ISBN 978-80-7380-137-3.

³⁸ HÜBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha : kořeny islámského teroru*. Přel. M. Macková. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 2002. s. 72. ISBN 80-206-0609-2.

3. Velký džihád (džihád akbar) – boj proti vlastním špatným návykům, nedostatku morálky a chybnému jednání. Podobně jako v případě křesťanského desatera – dodržování morálních norem

Pravidla malého džihádu

Dle koránu může být malý džihád zahájen pouze ze tří příčin

1. K ochraně před útokem
2. Vykonání odplaty za prolitou krev
3. K obnovení svobody, tedy zasadit se o ukončení sporů, při nichž jsou muslimové zabíjeni jen proto, že své víře propůjčili výraz.

Během působení proroka Mohmeda v Mekce, které trvalo 13 let, nebylo údajně důvodu k uplatnění malého džihádu se zbraní v ruce – nebylo důvodu. Až po jeho odchodu do Mediny se malý džihád začíná objevovat, kvůli vznikajícímu „státu“ a jeho zájmů.

Korán předkládá naprosto přesná pravidla malého džihádu. Islamističtí teroristé tato pravidla přehlíží, nebo upraví výklad jednotlivých veršů Koránu k ospravedlnění násilí.

„Džihád saghit, úsilí na cestě Alláhově, můžeme vidět s pomocí zbraní jen tak, jak je viděl Prorok a jak je představuje korán. Kdo tak – jako terorističtí islamisté – nečiní, vzdaluje se islámu.“³⁹

3.2 Teroristická organizace Islámský stát (IS)

Nejnebezpečnějším teroristickým uskupením současnosti je sunitská salafistická teroristická organizace, blízká Al – Kaidě, která se nazývá Islámský stát. Nejprve pod názvem ISIL (Islámský stát v Iráku a Levantě) působila od roku 2013 v Sýrii a od roku 2014 také v Iráku, kde dobila rozsáhlá území. Jejím vůdcem byl Abû Bakr al.Bagdádí. Kořeny této islamistické organizace sahají až do roku 1999, k teroristické skupině Tahvid a džihád, vedené Abû Musou Zarkávím, která byla hlavním protivníkem spojeneckých sil v sunitských částech Iráku. Teroristická organizace dosáhla velkého vojenského úspěchu v jejích počátečních aktivitách v roce 2014 a značných územních

³⁹ HÜBSCH, H. Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha : kořeny islámského teroru. Přel. M. Macková. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 2002. s. 65 - 72. ISBN 80-206-0609-2.

zisků. K tomu přispěla destabilizace Iráku po odchodu americké armády roku 2011 a slabá morálka iráckých vládních vojsk, která prchala z měst napadených IS. Vládní vojska za sebou zanechávala svou výzbroj moderního typu včetně obrněných vozidel a tanků, kterých IS využila při své další činnosti.⁴⁰

Ideologií IS je salafismus – směr požadující návrat k původnímu pojetí islámu. Salafisté odmítají jakékoli jiné náboženství a svaté, proto například likvidovali starověké památky. Za své nepřátele považují šiity, které považují za odpadlíky a pronásledují je. Společnost se podle nich má řídit právem Šaría. Cílem je sjednocení muslimů do chalífátu. Liší se od teroristické skupiny Al – Káida, která neusiluje o vytvoření samosprávného celku. V ideologii IS se objevují apokalyptické eschatologie.

Symbolem IS je černá vlajka s arabským textem tzv. šahády, základního vyznání muslimské víry, znějící: „není boha kromě Alláha a Mohamed je poslem Alláhovým“. První polovina textu je vyobrazena v horní části vlajky, druhá v bílém terčíku uprostřed.⁴¹

Ačkoli nebyl IS nikdy mezinárodně uznávaný jako stát, splňoval mnoho znaků samostatně fungujícího státního zřízení. Ovládal území s obyvatelstvem, na kterém vykonával státní moc, vybíral daně, řídil školství a nemocnice. Islámský stát měl i vlastní organizovanou armádu, proběhli pokusy o zavedení vlastní měny. Struktura státu byla taktéž promyšleně organizována a projeví se snahy o vytvoření co nejvíce nezávislé entity schopné samostatné existence.

Islámský stát byl financován hlavně z prodeje ropy těžené na dobytém území. V roce 2015 byl příjem IS odhadován na 40 až 50 milion dolarů měsíčně. Dalším zdrojem příjmů byli krádeže, výkupné, často také prodávání unesených žen a dívek jako sexuálních otrokyň. Prodávány byly také ukradené starožitnosti a artefakty nevyčísitelné hodnoty. Nedílnou součástí příjmů byl i obchod s drogami.⁴²

Bojovníci IS používali velice rozmanitou bojovou taktiku. Nejrozšířenější byla taktika rychlých úderů mobilních jednotek doprovázených sebevraždami útoky. Důležitým prvkem byla infiltrace a tvorba tzv. „páté kolony“, vyhledáváním

⁴⁰ Kořeny Islámského státu [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://special.novinky.cz/islamsky-stat/historie.html> >

⁴¹ Ideologie a symboly [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://special.novinky.cz/islamsky-stat/ideologie-a-symboly.html> >

⁴² Samospráva a finance [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://special.novinky.cz/islamsky-stat/samosprava-a-finance.html>>

muslimských příznivců. Například v napadených městech v Sýrii vznikali kanceláře, které pod záminkou charity vyhledávali vhodné spolubojovníky a šířili ideologii salafismu. V Iráku islamisté nacházeli podporu bývalých příslušníků armády Saddáma Husajna a odpůrců šíitské vlády, dosazené Američany. Morálka bojovníků IS byla silnější než jejich protivníků z řad vládních vojsk nebo policie – k tomu dopomohl jejich fanatismus.⁴³

Po boku IS bojovalo velké množství cizinců, podle zpráv americké CIA z roku 2015 až 30 000. Největší počet těchto bojovníků pocházel ze severní Afriky, a Blízkého východu. Z Tuniska přišlo podpořit IS 5000 lidí, ze Saudské Arábie 2500, z Jordánska 2000, z Maroka 1500 a z Turecka 1400. 21% zahraničních bojovníků IS pocházelo z Evropy, z řad místních občanů, kteří vyznávali stejné náboženství.⁴⁴

Mezi lety 2015 až 2017 docházelo k porážkám IS a ztrátě většiny jeho území a důležitých měst. Do boje proti IS se zapojila celá koalice států, včetně USA a Ruska. V současnosti IS ovládá pouze omezená území.

Jedním z přímých a aktuálních dopadů IS pro Evropu, je návrat islamistických bojovníků do domovských států Unie, jichž jsou občany. U po návratu těchto bojovníků hrozí, že budou ve své vlasti útočit na neočekávané cíle, nebo shánět potřebné zboží, peníze a získávat nové příznivce z řad extremistických komunit. Není snadné získat důkazy o jejich působení v Iráku či Sýrii, proto nebývá možné tyto lidi formálně obvinít.⁴⁵

3.2.1 Propaganda IS

Islámský stát disponoval velice propracovanou propagandou. Pro prezentaci propagandy IS hojně využíval sociálních sítí. Vizuálně lákavá propaganda měla přesvědčit rodiny k přestěhování do chalífátu a pomoci naverbovat nové bojovníky. Propaganda také představovala komunikační rozměr IS. Natočeno bylo množství materiálů, na kterých jsou brutálně vražděni zajatci. Na těchto videích jsou zajatci podřezáváni a dekapitováni. Na jednom ze snímků je v kleci upálen jordánský pilot. Na videích s popravami zajatců je zpravidla zřetelně vyjádřeno poselství mířené západním odpůrcům IS nebo okolním arabským zemím. Tato propaganda má za cíl

⁴³ Ozbrojené síly, zbraně a taktika IS [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/ozbrojene-sily-zbrane-a-taktika.html> >

⁴⁴ Zahraniční bojovníci [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/ozbrojene-sily-zbrane-a-taktika.html#c3> >

⁴⁵ . PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 365. ISBN 978-80-7380-611-8.

odstrašení spojenců od akcí proti IS, video s upálením bylo natočeno pro potřeby výměny zajatců. Část propagandy je namířená přímo pro obyvatele okupovaných území. Takové materiály ukazují zabíjení údajných agentů nebo homosexuálů – cílem je zastrašení obyvatelstva.⁴⁶

3.2.2 Teroristické útoky IS

Pro prosazení svých cílů využívá IS atentátů. Nejrozšířenější taktikou jsou sebevražedné útoky. IS využíval této metody během eskalace moc na počátku roku 2013 při budování emirátu. Atentáty byly namířené proti cílům na území uvnitř států, jako byla například Sýrie nebo Irák. Po vyhlášení chalífátu v roce 2015, se však IS dostal pod tlak, a obrátil se k defenzivě. Své útoky začal přesouvat do zahraničí. Následující kapitola popisuje některé z nich.

Teroristické útoky páchané IS lze rozdělit do tří kategorií.

1. Atentáty spáchané v provinciích IS (vijalátech) a zemích, které měl IS v plánu proměnit v provincie
2. Atentáty spáchané příznivci IS, jednajícími na „vlastní pěst“, v místě svého bydliště mimo území chalífátu nebo vijalátu. Tyto útoky byly často spáchány v Evropě. Útočník se otevřeně hlásí k IS, který jej vyzdvihne jako hrdinného mučedníka džihádu. Mezi tyto útočníky patří imigranti, děti přistěhovalců i místní konvertité.
3. Atentáty přímo páchané útočníky vycvičenými IS nebo jednající na jeho příkaz.

Příslušnost útočníků přímo k IS je často sporná. IS se mohl přihlásit k útoku, spáchaného z jiných důvodů a využít jej pro vlastní propagandu.⁴⁷

⁴⁶ Propaganda [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/propaganda.html> >

⁴⁷ Teroristické útoky v zahraničí [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/teroristicke-utoky-v-zahranici.html> >

3.2.3 Teroristické útoky IS ve Francii

Dne 7. ledna 2015 zaútočili islamističtí radikálové na redakci satirického časopisu Charlie Hebdo. Teroristé vnikli do objektu kde se právě konala redakční porada a zavraždili 9 členů redakce včetně proslulých karikaturistů a šéfredaktora týdeníku. Před redakcí následně zastřelili policistu, který se pokusil zastavit jejich útěk. Redakce byla vybrána jako cíl pravděpodobně kvůli karikaturám proroka Mohameda a znevažování islámu. Po atentátu vyhlásila Francie výjimečný stav a pachatelé byli celostátně hledaní. Den po útok byla na předměstí Paříže zastřelena policistka, dvojici útočnicků z redakce se v tu dobu pohybovala jinde. Další den vrah policistky s komplicem přepadl samoobsluhu s košer potravinami, kde držel 20 rukojmí, ze kterých 4 zabil. Následně byl sám zastřelen při zásahu policie. Komplici se podařilo uniknout. V tentýž den byli zastřeleni také atentátníci z redakce Charlie Hebdo, když se zabarikádovali v budově tiskárny. Střelci z redakce údajně jednali ve jménu teroristické organizace Al- Káida, útočníci z obchodu přísahali věrnost IS.⁴⁸

V pátek 13.12.2015 došlo v Paříži k sérii atentátů, které si vyžádali 130 mrtvých a 350 zraněných. První útok se odehrál před fotbalovým stadionem Stade de France kde probíhal zápas, na kterém byl přítomen také francouzský prezident Francois Hollande a německý ministr zahraničí Frank – Walter Steinmeier. Atentátníci útočili ve třech, přičemž první odpálil nálož na svém těle u kontrolního stanoviště vstupu na stadion, deset minut poté u jiného vchodu stejným způsobem jeho komplic, po dalších dvaceti minutách se odpálil třetí útočník u občerstvení. Zajímavostí je, že zápas nebyl přerušeno, aby nebyla způsobena panika. Cílem druhého útoku se stali návštěvníci pařížských restaurací a kaváren. Skupina atentátníků nejprve postřílela 15 lidí v restauraci La petit Cambodge, dalších pět bylo zabito během střelby do nedalekých kaváren, 19 lidí bylo zabito na terase restaurace. Na pařížském Voltaireově bulváru se jeden z útočnicků odpálil přičemž 15 lidí bylo zraněno, naštěstí nikdo nebyl zabit.

Ten večer ovšem krveprolití neskončilo. Třetí tříčlenná skupina teroristů zaútočila v hudebním klubu Bataclan, kde právě probíhal koncert. Na jednom místě se zde tísnilo 1800 lidí. Všichni tři útočníci vtrhli do klubu a z galerie začali střílet do davu. Většině diváků se podařilo utéct. Útočníci zajali kolem 60 až 100 návštěvníků jako rukojmí, které následně začali popravovat. Všichni tři útočníci i zahynuli při zásahu policie – jeden byl

⁴⁸ Útok na Charlie Hebdo [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/teroristicke-utoky-v-zahranici.html#c5> >

postřelen a následně na něm explodovala sebevražedná vesta, zbylí dva se sami odpálili. Při útoku na klub Bataclan a některé restaurace křičeli útočníci heslo „Alláhu akbar“ – Alláh je veliký. Tento „takbír“ je používán při běžných muslimských modlitbách, ale zpravidla jej vykřikují také islamističtí radikálové při svých útocích. K útokům se následující den přihlásila teroristická organizace Islámský stát. Reakcí Francie na útoky bylo vyhlášení výjimečného stavu, bylo dočasně uzavřeno několik linek metra a zpřísněny kontroly na hranicích. Kulturní a sportovní akce byly zrušeny. Útočníci, kteří přežili akce v Paříži, byli postupně dopadeni na území Francie a Belgie, včetně strůjce atentátů Abdelhamida Abaaouda, který na dálku řídil i teroristickou buňku která dříve zaútočila na redakci Charlie Hebdo a obchod s košer potravinami.⁴⁹

Teroristická organizace islámský stát, která v současné době patří mezi nejnebezpečnější, využívá prostředků, jako je střelba z ručních zbraní, bombové atentáty, sebevražedné atentáty. Teroristé k útokům několikrát použili osobní nebo nákladní automobil, kterým najeli do větší skupiny civilistů.

4 Protiteroristické nástroje Evropské Unie

Islamistický terorismus je jednou z nejvýznamnějších hrozeb pro Evropskou unii, a její obyvatele. Následující hrozby včetně tohoto druhu terorismu mají dopad na bezpečnost Evropské unie.

- Terorismus - v současnosti nejvíce islamistický i přetrvávající nacionální
- Přerod islamistického teroristického boje na vojskově armádní (tak jako se stalo v případě IS).
- Šíření zbraní hromadného ničení, snahy o získávání komponentů pro jejich výrobu a obchodování s nimi.
- Regionální konflikty – vedoucí k imigraci, extremismu a hroucení států.
- Rozpad států - vede k nárůstu zločinu a korupce, bývá provázen terorismem (příkladem může být Irák, Súdán, Somálsko, Sýrie).
- Organizovaný zločin – ve formě nelegálního obchodu se zbraněmi, drogami, lidmi atp., a účelové propojení s teroristy.
- Nelegální imigrace a další rizika jako pandemie, přírodní katastrofy atp.

⁴⁹ Atentáty v Paříži [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/teroristicke-utoky-v-zahranici.html#c11> >

- Další rizika jako pandemie, přírodní katastrofy atp.⁵⁰

4.1 Typologie a charakteristika nástrojů EU

Protiteroristické nástroje EU se rozdělují na:

- a) Politické nástroje
- b) Právní nástroje

4.1.1 Politické nástroje

jsou přijímány příslušnými orgány EU pro zajištění komplexního zvládnání předmětných záležitostí způsobem, který představuje vytyčování cílů a programových úkolů, včetně základních realizačních prostředků a možností. Tyto nástroje jsou zpravidla přijímány Evropskou radou nebo Radou EU, v součinnosti s jinými orgány Unie. Jedná se především o akční plány či různé programy, které nemají právní závaznost, ale politickou či morálně politickou pro orgány EU a ve vztahu ke členským státům. Orgány EU pak na jejich základě a k jejich realizaci vydávají právní akty ES a EU.

Konkrétně se zde jedná o následující dokumenty:

- 1) Základní dokumenty komplexního charakteru, kterými jsou především:
 - Evropský program pro bezpečnost (2015 – 2020)
 - Evropská bezpečnostní strategie.
 - Strategické směry pro legislativní a operativní plánování pro nadcházející léta v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva z června 2014.
- 2) Specifické protiteroristické dokumenty:
 - Prohlášení k boji proti terorismu (Madrid).
 - Akční plán EU na boj proti terorismu.
 - Prohlášení Rady k útokům v Londýně (2005).
 - Strategie EU pro boj proti terorismu.
 - Strategie EU pro boj proti terorismu s Akčním plánem.
- 3) Zvláštní sektorové dokumenty pro oblast civilní ochrany:
 - Program solidarity EU (CBRN).

⁵⁰ PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 349-351. ISBN 978-80-7380-611-8.

- Ochrana kritické infrastruktury proti terorismu.⁵¹

4.1.2 Právní nástroje

Zaměřují se do oblastí policejní a justiční spolupráce, civilní ochrany a na úsek prevence. Nejdůležitějšími právními nástroji Unie pro boj s terorismem nebo s ním úzce související, jsou:

- Europol.
- Eurojust.
- Úmluva EU o právní pomoci ve věcech trestních.
- Evropský zatýkací rozkaz.
- Společné vyšetřovací týmy.
- Opatření proti praní peněz.
- Opatření k určení teroristických organizací a teroristů.
- Právní nástroje v oblasti civilní ochrany.

Základním dokumentem pro boj s terorismem se stala roku 1977 Evropská úmluva o potlačování terorismu z roku 1977 v rámci Rady Evropy. Boj proti terorismu je legislativně zakomponován ve smlouvě o EU do problematiky boje s trestnou činností na úseku spolupráce členských států Unie v rámci třetího pilíře. Částečně spadá také do druhého pilíře. Problematika boje s terorismem má v EU převážně mezivládní charakter. V rámci těchto dvou pilířů smlouvy o EU, byl stanoven cíl, spočívající v poskytování občanům v prostoru bezpečnosti a práva vysoké úrovně ochrany tím, že bude rozvíjen společný postup členských států v oblasti policejní a soudní spolupráce v trestních věcech. Tohoto cíle má být dosaženo bojem proti organizované i neorganizované trestné činnosti a jejímu předcházení.

Zejména se jedná o boj proti terorismu, obchodu s lidmi, trestným činům proti dětem a dalším formám závažné trestné činnosti, prostřednictvím užší spolupráce policejních, celních a jiných příslušných orgánů členských států, nebo prostřednictvím Europolu, za využití takových forem, jako jsou operativní spolupráce, výměna informací a jejich analýza, výměna styčných důstojníků a zvláštní podpora spolupráce prostřednictvím Europolu včetně vyšetřování zvláštních případů a podporování navazování kontaktů mezi vyšetřovateli a vyšetřujícími soudci. Dalším bodem je zúžení spolupráce soudních

⁵¹ PIKNA, B. Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie : právní náhled. 1. vyd., Praha : Linde Praha, 2006. s. 213-214. ISBN 80-7201-615-6.

a jiných příslušných orgánů členských států, při využití možností efektivní soudní spolupráce ve věcech trestních, sblížení předpisů trestního práva členských států, přijímání opatření k zavedení minimálních norem o znacích skutkových podstat trestných činů a trestech v oblasti organizované trestné činnosti, nedovoleného obchodu s drogami a terorismu.⁵²

4.2 Europol

Organizace Evropský policejní úřad zkráceně (Europol) je jakousi odpovědí na internacionalizaci kriminálních organizací a jejich mezikontinentální propojení. Aktivity Europolu jsou namířeny na propojení policejních a justičních možností, které dopomáhají k usvědčení pachatelů přeshraničního zločinu, ve spolupráci v rámci Eurojustu. Tato instituce vznikla s cílem umožnění rychlé a co nejucelenější spolupráce donucovacích složek členských států, v oblasti boje s přeshraničním organizovaným zločinem. Činnost Europolu má zvýšit efektivnost a zlepšit kvalitu policejní spolupráce členských států, při prevenci a potírání terorismu, pašování drog a jiných závažných forem mezinárodní organizované kriminality. Sídlem Europolu je nizozemský Haag. Europol má evidovat informace a zpracovávat je pro účely policejně operativní a vyšetřovací, má také explicitně ústřední úlohu v oblasti policejní spolupráce, s využitím množství společných vyšetřovacích týmů. Dle článku číslo 3, rozhodnutí o Europolu má za cíl „*Podporovat a posilovat činnost příslušných orgánů členských států a jejich vzájemnou spolupráci při předcházení a boji proti organizované trestné činnosti, terorismu a dalším formám závažné trestní činnosti, které se dotýkají dvou nebo více členských států.*“⁵³

4.3 Eurojust

Úlohou Eurojustu (Jednotky Evropské unie pro justiční spolupráci) je vyvolání nebo podpora účelově zaměřené justiční koordinace a spolupráce v boji proti závažné mezinárodní trestní činnosti v Evropské unii. Do pravomoci Eurojustu, spadají formy trestné činnosti, jako jsou počítačová trestná činnost, podvody, korupce, a veškerá trestná činnost postihující finanční zájmy Unie, legalizace výnosů z trestné činnosti, trestné činy proti životnímu prostředí, účast na zločinecké organizaci a jiná jednání spáchaná v souvislosti s touto trestnou činností. Na rozdíl od Europolu má působnost také pro další

⁵² PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 397 - 399. ISBN 978-80-7380-611-8.

⁵³ PIKNA, B. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 261 - 266. ISBN 978-80-7201-889-5.

činy výslovně uvedené v rozhodnutí, může konat i v případě že se trestná činnost týká jediného členského státu a též třetího státu, nebo je dotčen jediný členský stát Unie. Dále podává návrhy a žádosti, případně zajišťuje potřebou pomoc. Eurojust představuje instituce mezivládní povahy s podpůrnými pravomocemi, přičemž plné trestní pravomoci mají vnitrostátní orgány členských států. Sídlo Eurojustu se nachází v Haagu. Eurojust je zmocněn jednat prostřednictvím svých národních členů nebo svého kolegia především v těchto případech:

- 1) V odůvodněných případech může v rámci svého zmocnění požádat příslušné orgány dotčených členských států o zahájení vyšetřování nebo stíhání určitých činů, souhlasení s tím, že jeden z nich je lépe schopen vést vyšetřování nebo stíhání určitých činů, koordinaci své činnosti s příslušnými orgány dotčených členských států, vytvoření společných vyšetřovacích týmů a poskytování jakékoliv informace nutné pro vykonání jeho úkolů.
- 2) Zajištění vzájemného informování příslušných orgánů o vyšetřování a stíhání, o kterém byl zpraven a které má dopad na úrovni Unie nebo by takový dopad mohlo mít.
- 3) Pomoc při zajišťování co nejlepší koordinace členských států při vyšetřování a stíhání.
- 4) Napomáhání ke zlepšování spolupráce příslušných orgánů zejména na základě analýz Europolu.
- 5) Spolupráce a porady s Evropskou justiční sítí, zdokonalování databáze dokumentů.
- 6) Pomoc při poskytování stanovisek Europolu, na základě jím provedených analýz
- 7) Zajišťování logické podpory, v rámci překladatelské, tlumočnické a organizační pomoci při koordinačních schůzkách.

Eurojust plní významnou koordinanční funkci při předcházení kompetenčních sporů, prostřednictvím rámcového rozhodnutí o předcházení kompetenčním sporům při výkonu pravomoci v trestním řízení a jejich řešení.⁵⁴

⁵⁴ PIKNA, B. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 318. ISBN 978-80-7201-889-5.

4.4 Protiteroristická opatření Evropské Unie

Zásadním impulsem pro přijetí nových rozměrů bezpečnosti Evropské unie a jejích členů byly teroristické útoky v USA, Madridu a Londýně v letech 2001 až 2005, kdy se od EU začal očekávat účinnější společný přístup k prevenci a řešení přeshraničních problémům, jako jsou terorismus, organizovaný zločin, pašování lidí a ilegální imigrace, samozřejmě při záruce respektování lidských práv a svobod.

Bezpečnostní problematika EU se skládá z dvou zásadních aspektů – aspekt vnitřní bezpečnosti a aspekt vnější bezpečnosti. Oba aspekty, jsou v evropském právu zakotveny z legislativně technického hlediska odděleně. Tyto problematiky se ale v celé řadě vzájemně ovlivňujících složek prolínají.

Evropská unie si stanovila za cíl zajistit svým občanům vysokou úroveň bezpečnosti v prostoru bezpečnosti a práva v rámci Amsterodamské smlouvy o EU z roku 1999, ve které byl včleněn zvláštní odkaz na terorismus jako závažnou trestnou činnost.

V reakci na teroristické útoky v USA 11. Září 2001 vznikli dva zásadní dokumenty Evropské rady z mimořádných zasedání v září a říjnu téhož roku.

V prvním dokumentu dala Evropská rada podnět k akcím EU po teroristických útocích z 11. září, přičemž považuje vojenskou odvetu Spojených států během zásahů v Afghánistánu za legitimní, na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1368 a Charty OSN. Dále byl přijat Akční plán Unie na boj proti terorismu, obsahující výzvu k zavedení evropského zatýkacího rozkazu a k přijetí společné definice terorismu. Akční Plán Unie na boj proti terorismu také vyzval k zintenzivnění spolupráce v oblasti justice a vnitřních věcí. Za tímto účelem došlo k rozšíření Rady pro justici a vnitřní věci, která byla instruována k přijetí konkrétních opatření, mezi které patří: vypracování seznamu teroristických organizací, těsnější součinnost všech zpravodajských služeb v unii, zintenzivnění spolupráce v rámci Europolu či vytvoření specializovaného protiteroristického týmu spolupracujícího též s protějšky v USA.

V druhém dokumentu z října 2001, vytvořeném při zasedání Evropské rady v Gentu, byly přijaty další konkrétní úkoly, jako je těsnější součinnost operativních

služeb včetně spolupráce Europolu, Eurojustu, zpravodajských služeb, policejních a justičních orgánů. Dokument obsahoval také výzvu k zintenzivnění spolupráce s USA při zajištění bezpečnosti pasů a víz, a na úseku boje proti falešným a padělaným dokumentům.⁵⁵

4.4.1 Základní koncepční přístupy k boji s Terorismem

Boj proti terorismu lze rozlišit podle dvou základních koncepčních přístupů.

Přístup typický pro USA – opírá se o základní tezi, která zásadně odmítá jednání s teroristy a nepřipouští žádné ústupky, vyjádřenou slovy, „s teroristy se nejedná, s teroristy se bojuje“.

Pojetí evropského typu – zakládá si na co největším až plném dodržování lidských práv v souladu s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních práv EU, a to i v případě boje s mezinárodním terorismem v jeho vyhrocené podobě.

Ani jedna z těchto základních koncepcí se nevyskytuje v čisté formě. Odlišují se však zásadně v rozsahu a hloubce legislativních opatření, účelové interpretaci některých lidských práv, pro účely boje proti terorismu. Dále se liší pojetím použití silových prostředků.

Evropské pojetí boje s terorismem nepředstavuje striktně vymezený likvidační postoj a postupy. Spíše umožňuje státní moci pragmaticky vyjednávat s teroristy. Tento postoj je efektivní v případech, kdy je prioritou ochrana obětí. Příkladem mohou být únosy osob nebo hromadných dopravních prostředků.⁵⁶

4.5 Evropská bezpečnostní strategie

Evropská bezpečnostní strategie z roku 2003 je prvním doktrinálním dokumentem Unie zaměřeným na oblast vnější politiky. Na tento dokument navázali další koncepční dokumenty, například Evropská politika sousedství a Strategie EU pro boj proti terorismu z roku 2005. Vypracováním tohoto dokumentu Evropská unie potvrdila, že je velmocí nejen ekonomickou, ale i bezpečnostní, která klade důraz na globální přístupy k bezpečnosti. Bezpečnostní strategie EU není koncipována jako doktrína vojenské intervence, staví především na nezbytnosti prvků, jako je fungující multilateralismus,

⁵⁵ PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 378. ISBN 978-80-7380-611-8.

⁵⁶ PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 379. ISBN 978-80-7380-611-8.

vycházející z aplikace kombinovaného politického dialogu, diplomatického nátlaku, mechanismů sledování a vyhodnocování aktuální situace. Použití donucení s případným vojenským zásahem je přípustné pouze v nezbytných případech a s mandátem OSN. V tomto ohledu se strategie EU rozchází s přístupem USA k boji s terorismem. Přesto je spojení s USA pro bezpečnost EU důležité. Oslabování a eliminace bezpečnostních hrozeb, by měla vést přes multilateralismus a zároveň přes mnohostrannou spolupráci nejvýznamnějších mezinárodních organizací. Preventivní působení EU na hrozby mezinárodního terorismu, klade důraz především na posilování mezinárodní spolupráce, zamezování přístupu teroristů k finančním a jiným ekonomickým zdrojům, zlepšování připravenosti k prevenci teroristických útoků a zvládnutí jejich důsledků, zajišťování bezpečnosti mezinárodní dopravy a zpřísnění hraniční kontroly, soustředění pozornosti na konkrétní faktory, které slouží teroristům k usnadnění náboru do teroristických organizací. Evropskou bezpečnostní strategii zpracoval Generální sekretariát Evropské rady v součinnosti s Evropskou komisí. Tento dokument se skládá ze dvou částí.

První část obsahuje identifikaci bezpečnostních hrozeb po skončení studené války, z nichž byly následující označeny za klíčové:

- a) Terorismus
- b) Proliferace zbraní hromadného ničení
- c) Regionální konflikty
- d) Nefunkční státy (zneužívání moci, nefunkční instituce, korupce)
- e) Organizovaný zločin

Druhá část dokumentu vymezuje tři základní strategické cíle Unie. Těmito cíli jsou:

- a) Rozšíření zóny bezpečnosti okolí Evropy,
- b) Posilování mezinárodního právního řádu
- c) Reakce na hrozby, představující schopnost Unie reagovat na nové hrozby, předtím než nastane stav krize.⁵⁷

⁵⁷ PIKNA, B. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 398. ISBN 978-80-7201-889-5.

4.6 Prohlášení k boji proti terorismu (Madrid 2004)

Jako reakci na brutální teroristický útok v Madridu z 11. března 2004, který byl dílem islamistických extremistů, přijala Evropská rada 25. března 2004 dokument Prohlášení k boji proti terorismu s doplněnými strategickými cíly k posílení Akčního plánu EU na boj proti terorismu z 21 září 2001.

Ve svém úvodu, se tento dokument odvolává na chartu OSN a závazky zakotvené v rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1373 (2001). Mimo jiné obsahuje doložku solidarity, která je charakterizována jako politický závazek členských států postupovat společně proti teroristickým činům.

Ostatní části prohlášení jsou označeny podle svých úkolů a závazků, např. Pomoc obětem, Rozvíjení současné spolupráce, Posílení ochrany hranic a zabezpečení dokladů, Bezpečnostní strategie, Závěry Unie ke společnému postupu v boji proti terorismu, Strategické cíle revidovaného Akčního plánu EU pro boj proti terorismu, Sdílení zpravodajských informací, Předcházení financování terorismu, Opatření na ochranu dopravy a obyvatelstva, Mezinárodní spolupráce, Spolupráce s USA a partnery, Zřízení funkce protiteroristického koordinátora.

Protiteroristický koordinátor, má za úkol koordinovat práci Rady v oblasti boje proti terorismu, udržuje přehled o veškerých nástrojích, které má Unie k dispozici, pro informování Rady. Rada musí být pravidelně informována aby byly podnikány účinné kroky vyplývající z příslušných rozhodnutí.

Toto prohlášení Evropské rady zakládá nové úkoly v rámci boje proti terorismu. Spočívající především ve spolupráci při výměně informací o odcizených výbušninách, zkracuje termíny s prioritami u některých úkolů, které jsou zakotveny v Akčním plánu EU na boj proti terorismu.⁵⁸

4.7 Prohlášení Rady k útokům v Londýně (2005)

V roce 2005 došlo v Londýně k sérii sebevražedných atentátů, uskutečněným v dopravních prostředcích (podobně jako v Madridu), které si vyžádali 52 obětí. V reakci na tento útok přijala Rada pro justici a vnitřní věci 13. Července 2005 Prohlášení Rady k reakci EU na bombové útoky v Londýně. Dokument obsahuje deset bodů. První tři body

⁵⁸ PIKNA, B. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 398. ISBN 978-80-7201-889-5.

jsou proklamativní, zbývající představují konkrétní úkoly. Převážná část těchto opatření jsou již obsažena v Akčním plánu EU na boj s terorismem, účelem prohlášení je spíše urychlení přijetí a implementaci těchto opatření. Dala rada žádá členské státy Unie o následující kroky:

- a) Zintenzivnění výměny policejních a justičních informací, především cestou Europolu a Eurojustu a zesílení podpory Situačního centra Unie ze strany bezpečnostních zpravodajských služeb členských států.
- b) Zlepšení sdílení informací o ztracených a odcizených výbušninách.

V dokumentu se taktéž zdůrazňuje nutnost ochrany infrastruktury a občanů před teroristickými útoky, ochranu vnějších hranic a vnitřní bezpečnosti, upřednostňování zavedení biometrie žadatelů o víza. Zmiňuje se také o významu zvyšování schopnosti unie řídit a minimalizovat dopady teroristických útoků (formou společných protiteroristických cvičení na úseku rozvíjení schopností reagovat na krizové situace).⁵⁹

4.8 Akční plán na boj proti terorismu (2006)

Akční plán EU boje proti terorismu, byl vydán v lednu roku 2006. Tento dokument představuje nové kroky plynoucí z protiteroristické Strategie EU, včetně opatření, která směřují k potírání radikalizace a nábory osob s předpokladem pro teroristickou činnost.

Dokument je sestaven stručně a v jednoduché formě, tedy tabulkově podle jednotlivých úkolů, které jsou rozděleny podle čtyř pilířů Strategie. Akční plán obsahuje úkoly legislativní i nelegislativní.

Mezi tyto úkoly, lze zařadit: rozložení aktivity sítí a jednotlivců, jež vtahují lidi do terorismu, ochrana kritické infrastruktury, shromažďování informací – jejich výměna a analýza, zabraňování pohybu teroristů a jejich aktivit, policejní a justiční spolupráce. Dalším důležitým bodem je rychlá odpověď Unie za využití schopností vypořádat se s následky teroristického útoku a rychlá vojenská odpověď za využití schopností vypořádat se s teroristickým útokem.

V závěru Akční plán indikuje implementace legislativních nástrojů uvedených v Prohlášení Evropské rady k terorismu z března 2004, jako jsou evropský zatýkácí rozkaz, společné vyšetřovací týmy, rámcové rozhodnutí k boji proti terorismu, rámcové

⁵⁹ PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 389. ISBN 978-80-7380-611-8.

rozhodnutí o praní peněz, Eurojust, Úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Unie, nebo rámcové rozhodnutí o výkonu příkazu k zajištění majetku nebo důkazů.⁶⁰

4.9 Strategie EU pro boj proti terorismu (2005)

Tento dokument shrnuje dílčí aspekty protiteroristické politiky Evropské unie do koncepčního celku, jež představuje ucelenou strategii Unie pro oblast boje proti terorismu. Na zpracování se podílel mimo jiné protiteroristický koordinátor. K tomuto dokumentu se váže Akční plán EU proti terorismu. Unie tímto plánem přebírá větší odpovědnost za přispívání k větší bezpečnosti svět, za spolupráce s OSN a jinými organizacemi. Strategie EU se skládá ze čtyř pilířů, které mají představovat přiměřenou a přitom komplexní odpověď na mezinárodní teroristické hrozby. Tyto pilíře se nazývají:

- 1) Předcházení
- 2) Ochrana
- 3) Pronásledování
- 4) Reakce

V rámci pilíře **předcházení** má Unie určené priority, jako je: vytvoření společných postupů za účelem rozeznání a potírání problémového chování, hlavně zneužívání internetu, řešení podněcování a nábor teroristů zejména v klíčových prostředích (věznice, místa náboženského vzdělávání a bohoslužeb), vytvoření mediální a komunikační strategie, prosazení řádné správy věcí veřejných, demokracie, vzdělání a hospodářskou prosperitu podpůrnými programy Unie a jejích členů, rozvoj mezikulturního dialogu, vytvoření neutrální slovní zásobu pro řešení zásadních otázek, pokračování ve výzkumu pro rozvoj politických reakcí.

Pro pilíř **ochrany** jsou důležité priority, mezi které patří: zabezpečení pasů prostřednictvím biometrie, zřízení informačního systému (VIS) a druhou generaci Schengenského informačního systému. Vypracování účinné analýzy rizik, provádění schválených společných norem v oblasti bezpečnosti civilního letectví, zabezpečení přístavů a námořní bezpečnosti, schválení evropského programu na ochranu kritické infrastruktury, lepší využívání výzkumné činnosti.

⁶⁰ PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 391-392. ISBN 978-80-7380-611-8.

Oblast **stíhání** usiluje o: posílení národní schopnosti v oblasti boje proti terorismu s ohledem na doporučení vzešlá ze vzájemného hodnocení vnitrostátních protiteroristických opatření, plné využívání Europolu a Eurojustu k usnadnění policejní a justiční spolupráce, posuzování hrozeb zpracovaným Situačním centrem, rozvinutí vzájemného uznávání justičních rozhodnutí, rozpracování principu dostupnosti informací o vymáhání práva, zastavení přístupu teroristů ke zbraním a výbušninám, zastavení financování terorismu poskytnutí technické pomoci třetím zemím.

Pro oblast **reakce** jsou klíčové tyto priority: schválení koordinačního opatření Unie pro případ krize, revize prvních předpisů a mechanismů pro civilní ochranu, rozvinutí hodnocení rizik, zlepšení koordinace s mezinárodními organizacemi, sdílení osvědčených postupů a rozvoj přístupu k poskytování pomoci obětem teroristických činů a jejich rodinám.⁶¹

4.10 Strategie EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů

Tato strategie byla vydána dne 17. prosince 2004, během zasedání Evropské rady. Během tohoto zasedání bylo odsouhlaseno, že je nezbytné přijmout strategii a akční plán boje proti radikalizaci a rekrutování do teroristických organizací. Základní Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu počítá s přijetím těchto dokumentů. Tato strategie vychází z myšlenky, že většina Evropanů, a to včetně muslimů, neakceptuje extrémistické ideologie. Strategie slouží Unii jako deklarace odhodlání zamezit aktivity osob nebo organizací, které přivádějí lidi k terorismu. Podle této strategie je unie odhodlána zajistit převládnutí hlasů umírněné většiny nad názory extremistů, zajistit spravedlnost, podporovat bezpečnost a příležitost pro všechny. Opatření však nesmějí porušovat základní lidská práva. Při naplnění této strategie se počítá se spoluprací členských států, Evropskou komisí a jinými orgány EU. K Strategii EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů by měl být připojen Akční plán, který by měl obsahovat součásti, jako jsou série preventivních a represivních opatření. Klíčové oblasti pro uskutečňování této strategie jsou média, vzdělávání, integrace, rovné šance pro všechny obyvatele EU a mezikulturní dialog. Dokument má utajovaný charakter.⁶²

⁶¹ PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 389-391. ISBN 978-80-7380-611-8.

⁶² PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 392. ISBN 978-80-7380-611-8.

4.10.1 Návrh směrnice o boji proti terorismu (2015 – 2020)

Tento dokument vychází z nutnosti zavést přísnější legislativu postihující nové metody používané teroristy a jinými zločinci. Má sloužit k zamezení pohybu zločinců a teroristů z jedné země do druhé, s cílem přípravy teroristických útoků. Jedná se především o případy, kdy radikalizovaní islamisté cestovali do zemí působení teroristické organizace, za cílem naplánování teroristických činů, jejich přímé páchaní nebo absolvování teroristického výcviku. Rámcové rozhodnutí z roku 2002, kriminalizuje pouze některé teroristické aktivity (přímé páchaní teroristických činů, účast na aktivitách teroristických skupin, jejich financování, veřejná provokace atd.). Z důsledku nově vznikajících teroristických hrozeb, se zdají být také směrnice tvořící práva obětí zločinu, včetně práva na ochranu, podporu a pomoc nedostatečné. Z těchto důvodů vzniká Evropský program pro bezpečnost (2015 – 2020) pro další rozvinutí dosavadní legislativy Unie.⁶³

4.10.2 Akční plán EU ohledně střelných zbraní a výbušnin

Evropský program pro bezpečnost z roku 2015 obsahuje mimo jiné úkol, který se zaměřuje na precizování právního rámce týkajícího se střelných zbraní, obchodování se střelnými materiály či výbušninami. Členské státy Unie, Evropská komise, Europol a Interpol, měli zvážit nové postupy a prostředky určené pro dohled a prodej střelných zbraní. V reakci na teroristické útoky v Paříži ze 13. 11. 2015 Evropská komise předložila dvě legislativní iniciativy.

- 1) Prováděcí nařízení Komise o znehodnocování střelných zbraní, v níž se navazuje na směrnici o zbraních, která stanovuje technické standardy pro znehodnocování některých druhů zbraní.
- 2) Návrh revize směrnice o zbraních. Jedná se o nově navržený text směrnice pozměňující směrnici o kontrole nabývání a držení zbraní.

Obě tyto legislativní iniciativy mají za cíl zlepšení koordinace a ucelený způsob boje proti nedovolenému obchodu se střelnými zbraněmi, náboji a výbušninami, zavedením jednotné kategorizace a správních postupů. Dále byl vytyčen Akční plán EU proti nezákonnému obchodování a využívání střelných zbraní a výbušnin.

⁶³ PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 399. ISBN 978-80-7380-611-8.

Cílem těchto legislativních změn je omezení legálně držených zbraní, přestože akční plán se primárně zaměřuje na zbraně nelegální. Stanoveny jsou následující priority:

- Omezení přístupu k nelegálním střelným zbraním a výbušninám.
- Posílení operativní spolupráce.
- Zlepšení shromažďování a sdílení operativních informací o střelných zbraních prostřednictvím maximálního využití dostupných nástrojů.
- Posílení spolupráce se třetími zeměmi.⁶⁴

⁶⁴ PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 399. ISBN 978-80-7380-611-8.

Závěr

Islamistický terorismus je v současnosti jednou z největších hrozeb nejen pro Evropskou unii a její obyvatele. V dnešní době, kdy je celá globalizovaná společnost, obklopena masmédií, zažívá fenomén terorismu „zlaté období“. Díky dostupnosti médií pro valnou většinu obyvatel planety, je komunikační rozměr dnešního terorismu na úrovni, o které by se teroristům z dob starověku ani nezdálo. Záběry teroristických činů a jejich poselství častokrát přelétne sociální sítě rychleji, než je stačí upozorovat jejich adresát. Teroristický čin lze s pomocí internetu zveřejnit, dokonce i zinscenovat. Díky sociálním sítím jsou teroristické organizace schopné získat nové příslušníky, na dálku je vycvičit a ukázat jim cíl. S narůstající imigrací lidí ze zemí zastižených válečnými konflikty a krizemi narůstá počet potencionálních radikálů, kteří následně mohou přistoupit až k terorismu. Stoupá také počet vyznavačů islámu, což má na počet potencionálně nebezpečných obyvatel unie také neblahý dopad. Radikalizace často probíhá prostřednictvím místních „ulamů“ s minimální teologickou znalostí Koránu, kteří víru, jež se dá praktikovat mírumilovně, obracejí k násilí a strhávají sebou mnoho podpůrců. Je důležité zmínit fakt, že současná podoba islamistického terorismu není záležitostí víry, nebo kultury jménem Islám ale jeho výkladu. Číselně nejvíce obětí současného islamistického terorismu bylo muslimského vyznání.

Vliv tohoto fenoménu na společnost je znatelný i ze strany radikalizace občanů EU, kteří nevyznávají radikální islám, ale radikální pravice, čehož často využívají populistická politická uskupení.

Evropská unie nyní stojí před nelehkým úkolem. Již nedokáže garantovat bezpečnost vlastním občanům, stejně jako není schopna vyrovnat se s narůstající islamizací. Bezpečnostní orgány nejsou schopny s jistotou předvídat kdy, a jak teroristé zaútočí. Pro efektivnější boj proti terorismu je nutná spolupráce zpravodajských složek jednotlivých států, a celková spolupráce a jednota v tomto boji. Důležitá je také jednotnost pojmosloví spojeným s touto problematikou. Jednotlivé kroky Unie pro lepší zvladatelnost útoků, jejich předvídání nebo předcházení mají vliv na řadového občana a jeho práva nebo soukromí. V mnoha případech jsou jednotlivé kroky ostře kritizovány.

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

5.1 Literární zdroje

1. SOULEIMANOV,E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 32 – 33 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4
2. SCHMID,A.P. Encyklopedie světový terorismus : Od starověku až po útok na USA. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 15. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10
3. SCHMID,A.P. Encyklopedie světový terorismus : Od starověku až po útok na USA. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 15 - 17. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10
4. SOULEIMANOV,E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 32 – 34 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4
5. EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha : Karolinum, 2007. s 147. ISBN 978-80-246-1317-8.
6. EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha : Karolinum, 2007. s. 148 - 15 ISBN 978-80-246-1317-8.
7. EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha : Karolinum, 2007. s. 150 ISBN 978-80-246-1317-8.
8. EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha : Karolinum, 2007. s. 143 - 151 ISBN 978-80-246-1317-8.
9. SOULEIMANOV,E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 40. ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 - 4
10. SCHMID,A. P. *Problémy s definováním terorismu. Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 12-13
11. SOULEIMANOV,E. *Terorismus : pokus o porozumění* : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s 46 – 33 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 - 4
12. SCHMID,A.P. Encyklopedie světový terorismus : Od starověku až po útok na USA. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 16 - 17. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10
13. . PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 367-368. ISBN 978-80-7380-611-8

14. SOULEIMANOV,E. Terorismus : pokus o porozumění : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 40 – 41 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4
15. SCHMID,A.P. Encyklopedie světový terorismus : Od starověku až po útok na USA. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 13 - 14. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10
16. SOULEIMANOV,E. Terorismus : pokus o porozumění : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 42 – 41 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4
17. EICHLER, J. Terorismus a války na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2007. s 147 . ISBN 978-80-246-1317-8.
18. SOMMERVILLE, D. Pumové atentáty. Světový terorismus : od starověku až po útok na USA. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 212-215. ISBN 80-7237-340-4.
19. RANSTORP, M. Únosy letadel a únosy lidí. Světový terorismus : od starověku až po útok na USA. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 216-223. ISBN 80-7237-340-4
20. GURR,J., Encyklopedie světový terorismus : Od starověku až po útok na USA. Rakety, minomety a řízené střely. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 228. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10
21. GURR,J., Encyklopedie světový terorismus : Od starověku až po útok na USA. Rakety, minomety a řízené střely. Praha : Svojtka & Co., 2001. s 228 - 229. ISBN 80-7237-340-4 : 449.10
22. SOULEIMANOV,E. Terorismus : pokus o porozumění : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 35 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4
23. SOULEIMANOV,E. Terorismus : pokus o porozumění : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 37 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4
24. SOULEIMANOV,E. Terorismus : pokus o porozumění : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 40 – 41 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 – 4

25. SOULEIMANOV, E. Terorismus : pokus o porozumění : Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 46 – 49 ISBN 978 – 80 – 7419 – 038 - 4
26. PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 358-360. ISBN 978-80-7380-611-8.
27. ČEJKA, M. Encyklopedie blízkovýchodního terorismu. 1. vyd., , Barrister & Principal, 2016. s. . ISBN 978-80-7380-611-8.
28. HEYWOOD, A. Politické ideologie. 4. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s 280- 281. ISBN 978-80-7380-137-3.
29. HÜBSCH, H. Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha : kořeny islámského teroru. Přel. M. Macková. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 2002. s.72. ISBN 80-206-0609-2.
30. HÜBSCH, H. Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha : kořeny islámského teroru. Přel. M. Macková. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 2002. s. 65 - 72. ISBN 80-206-0609-2.
31. PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 365. ISBN 978-80-7380-611-8.
32. PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 349-351. ISBN 978-80-7380-611-
33. PIKNA, B. Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie : právní náhled. 1. vyd., Praha : Linde Praha, 2006. s. 213-214. ISBN 80-7201-615-6.
34. PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 397 - 399. ISBN 978-80-7380-611-8
35. PIKNA, B. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 261 - 266. ISBN 978-80-7201-889-5.
36. PIKNA, B. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 318. ISBN 978-80-7201-889-5.
37. PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 378. ISBN 978-80-7380-611-8.
38. PIKNA, B. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 398. ISBN 978-80-7201-889-5.

5.2 Elektronické zdroje

1. Společný postoj rady, ze dne 27. prosince 2001, o použití zvláštních opatření k boji proti terorismu [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit.2018-05-31]. Dostupné z WWW:<http://www.mvcr.cz/clanek/spolecny-postoj-rady-ze-dne-27-prosince-2001-o-pouziti-zvlastnich-opatreni-k-boji-proti-terorismu.aspx>
2. EICHLER, J. Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelstvo [online]. Praha : Institut ochrany obyvatelstva, 2013 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>
3. Kořeny Islámského státu [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/historie.html> >
4. Ideologie a symboly [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://special.novinky.cz/islamsky-stat/ideologie-a-symboly.html>>
5. Samospráva a finance [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/samosprava-a-finance.html>
6. Ozbrojené síly, zbraně a taktika IS [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/ozbrojene-sily-zbrane-a-taktika.html> >
7. Zahraniční bojovníci [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/ozbrojene-sily-zbrane-a-taktika.html#c3> >
8. Teroristické útoky v zahraničí [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/teroristicke-utoky-v-zahranici.html> >
9. Útok na Charlie Hebdo [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/teroristicke-utoky-v-zahranici.html#c5> >
10. Atentáty v Paříži [online]. Praha : Borgis, a.s., 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z WWW: < <http://special.novinky.cz/islamsky-stat/teroristicke-utoky-v-zahranici.html#c11> >